UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

SLUŽBY VE SPORTU V RAKOVNICKÉM REGIONU

Bakalářská práce

Autor: *Jiří Opl*
Obor: **Vychovatelství**
Typ studia: **Kombinované studium**
Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Hrabinec, CSc.

2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Služby ve sportu v rakovnickém regionu“ vypracoval samostatně pod vedením Doc. PhDr. Jiřího Hrabince, CSc.
V práci jsem použil informační zdroje uvedené v seznamu.

V Městečku, dne 22. března 2011

…….

Jiří Opl

Poděkování

Děkuji všem, kteří mi byli nápomocni při zpracování této bakalářské práce, zejména panu Doc. PhDr. Jiřímu Hrabincovi, CSc. za jeho cenné rady a odborné vedení.

OBSAH

1 ÚVOD ... 6
2 CÍL A ÚKOL PRÁCE ... 7
3 TEORETICKÁ ČÁST ... 8
3.1 Sport ... 8
3.1.1 Definice sportu ... 8
3.1.2 Struktura sportu ... 9
3.1.3 Vývoj sportu ... 14
3.1.4 Sport a současnost ... 15
3.1.5 Sport a kvalita života ... 16
3.2 Sport ve volném čase ... 18
3.2.1 Základní ukazatele zapojení do sportu ... 18
3.2.2 Trendy účasti populace ve sportu ... 20
3.2.3 Faktory podmiňující účast ve sportu ... 21
3.3 Služby ve sportu ... 23
3.3.1 Služby ve sportu obecně ... 23
3.3.2 Charakteristika služeb ... 24
3.3.3 Formy a obsah služeb ... 25
3.3.4 Pracovníci služeb ve sportu ... 28
3.3.5 Kvalita služeb ve sportu ... 29
4 HYPOTÉZY ... 31
5 METODY A POSTUP PRÁCE ... 32
6 VÝZKUMNÁ ČÁST ... 33
6.1 Charakteristika regionu ... 33
6.2 Přehled jednotlivých sportovních služeb ... 33
6.3 Charakteristika zkoumaného souboru ... 43
6.4 Výsledky výzkumu ... 43
7 DISKUSE ... 51
8 ZÁVĚRY ... 53
9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY ... 56
10 PŘÍLOHY ... 58

Název práce: Služby ve sportu v rakovnickém regionu
Název práce v angličtině: Sport services in Rakovník region

ANOTACE

Předmětem bakalářské práce je zhodnocení nabídky sportovních služeb v rakovnickém regionu. Teoretická část práce pojednává obecně o sportu jako pohybové aktivitě s jasnými pravidly a soutěžním charakterem, jeho struktuře, vývoji a zároveň se zmiňuje o současnosti sportu. Dále jsou popsány trendy účasti populace ve sportu a faktory podmiňující účast ve sportu. Poté práce podrobně charakterizuje služby ve sportu, jejich formy a obsah služeb a detailněji se zabývá pracovníky ve službách a kvalitou poskytovaných služeb.

V praktické části je práce zaměřena konkrétně na služby poskytované regionem, jsou zde představeny jednotlivé sportovní kluby a oddíly. Výzkum je proveden na základě dotazníkového šetření u dvou skupin respondentů a jeho výsledkem je vyhodnocení nabídky sportovních služeb ve vztahu k charakteru regionu, k věku a zájmu obyvatel, jejich informovanosti, spokojenosti s množstvím a kvalitou služeb a stanovení nejžádanějšího sportovního odvětví.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sport, pohybová aktivita, služby ve sportu, pravidla, populace, motivace, volný čas, účast ve sportu, úroveň výkonnosti.

1 ÚVOD

Sport je nepochybně důležitou součástí života každého aktivního člověka. To je také jeden z hlavních důvodů, proč jsem si vybral sport jako téma své bakalářské práce, konkrétně služby ve sportu v mém regionu. V minulosti mezi mé sportovní aktivity patřily zejména kolektivní sporty, jako je fotbal, nohejbal, basketbal nebo volejbal. V současné době však preferuji více sporty individuální, zejména tenis, stolní tenis, běh nebo cyklistiku. Jako diváka mě zajímá hlavně motorsport např. rallye, formule 1 a moto GP.

Je naprosto evidentní, že sport je čím dál tím více populárnější a stává se z něj ekonomické odvětví neuvěřitelného kolotoče peněz. Ať už se podíváme na obrovský nárůst sledovanosti sportovních událostí anebo na narůstající prodeje sportovního oblečení a sportovní výbavy. Jsme také svědky toho, jak vznikají stále nové sporty, především zážitkového a adrenalinového charakteru. Zatím nic nenasvědčuje tomu, že by zájem o sport měl do budoucna upadat, ale právě naopak. Služby ve sportu se staly velmi výdělečným zdrojem podnikání a právě poskytování sportovních služeb je tématem této bakalářské práce.

Teoretická část práce se zabývá základními výchozími definicemi sportu, strukturou sportu a jeho vývojem. Dále potom úlohou sportu ve volném čase, kam patří základní ukazatele zapojení do sportu, trendy účasti populace ve sportu a také faktory podmiňující účast ve sportu. Třetí oddíl teoretické části je věnován službám ve sportu včetně charakteristiky služeb, forem a obsahu služeb a v neposlední řadě také jejich pracovníkům. Poslední část tohoto oddílu se týká kvality služeb ve sportu.

Praktická část práce začíná definováním hypotéz v kapitole 4 a pokračuje metodami a postupy práce v kapitole 5. Následuje šestá kapitola s výzkumnou částí, kde je nejprve přiblížena charakteristika regionu, dále pak již konkrétní přehled jednotlivých sportovních služeb a jejich stručný popis. Součástí této kapitoly je rovněž výsledek dotazníkového šetření, který zjišťuje zejména míru informovanosti o sportovních službách a míru spokojenosti s těmito službami v regionu.

2 CÍL A ÚKOL PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je popis a vyhodnocení nabídky sportovních služeb v regionu Rakovnicko na základě jeho charakteru, zmapování sportovního vyžití, věku občanů a jejich zájmu o sport. Seznámit s nabídkou sportovních služeb, které jsou v regionu občanům dostupné a zjistit jejich oblíbenost.

Jedním z úkolů je dospět ke zjištění, jaký je mezi občany zájem o sport a pokud ve volném čase sport provozují, tak jaký druh sportu preferují. Na to navazuje průzkum nejžádanějšího sportu v regionu. Dále potom jaká je míra informovanosti o nabídce sportovních služeb v regionu.

Dalším cílem je zmapovat spokojenost s množstvím, kvalitou a zázemím nabízených sportovních služeb v regionu.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Sport

3.1.1 Definice sportu

Dnes jsou užívány ve světě dva přístupy k pojetí sportu. Jeden přístup bere jako základní znaky sportu ***hru, soutěž a výkon***. Sportovní výkon v tomto pojetí stejně jako výkon v pracovním procesu koresponduje s prosperitou a ziskem. Nejvíce se tento přístup uplatňuje v profesionálním sportu.

Kdežto druhý přístup pojímá sport v obsáhlejší formě. Uvažuje jej v souladu s významem, který mu byl přisouzen před více než 160 lety v Anglii, a to jako ***zábavu, rekreaci a cvičení***. Tento přístup k pojmu sport respektuje evropskou anglosaskou tradici novodobého sportu. Vysvětlení pojmu vychází z latinského slova „*desportare*“ z něhož je odvozeno a znamená „*rozptylovat se, bavit se*“ (Slepičková, 2005).

Pojmem ***sport*** je dnes obvykle označována pohybová (fyzická) aktivita provozovaná podle určitých pravidel a zvyklostí, jejíž výsledky jsou navíc měřitelné nebo porovnatelné s jinými provozovateli téhož sportovního odvětví (http://cs.wikipedia.org/).

Ve výše uvedené definici jsou důležitá tři omezení:

1. jedná se o pohybovou aktivitu, což vylučuje činnosti, kde se soutěží pouze pomocí duševních schopností nebo štěstí - například deskové hry, počítačové nebo hazardní hry,

2. aktivita má jasná pravidla, podle kterých se soutěží - to vylučuje z oblasti sportu například válku,

3. aktivita má soutěžní charakter, dochází k poměřování jejích výsledků - to vylučuje například bojová umění provozovaná nesoutěžním filosoficky zaměřeným způsobem nebo jógu.

V roce 1992 přijali zástupci evropských zemí odpovědní za tělovýchovu a sport tzv. Evropskou chartu sportu. Charta hovoří o postavení sportu ve společnosti a nezapomíná ani na vymezení povinností společnosti resp. státu v péči o něj (Slepičková, 2005, s. 28).

Pro potřeby charty je sport vymezen následovně: ***„Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné a psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“***.

3.1.2 Struktura sportu

Definice sportu a jeho pojetí vychází z jeho historického vývoje a zároveň odráží aktuální potřeby společnosti. Součástí sportu jsou jedinci se svými osobními potřebami a očekáváními. Fungují zde různá vnitřní pravidla.

Jednotlivé sporty mohou být rozděleny do skupin podle různých kritérií, např. dle prostředí, času, počtu lidí. Otázkou, jak je seskupit, se u nás zabýval v 70. letech především Kodým (Hošek, 2009), který jako první vytvořil psychologickou typologii sportovních činností:

a) senzoricko - koncentrační sporty kladou vysoké nároky na koordinaci pohybů a rychlé (přesné) vnímání (např. šachy, střelba, golf, šipky),

b) funkčně - mobilizační sporty, jejich náplní jsou přirozené pohyby, s použitím vlastní energie, s cílem překonání vzdálenosti, výšky (např. cyklistika, atletika, běh, plavání),

c) esteticko - koordinační sporty vyžadující nezbytné podmínky jsou smysl pro rytmus, orientace v prostoru, rovnováha, svalová koordinace (např. krasobruslení, gymnastika),

d) rizikové sporty, kdy sportovec musí podstoupit značné riziko a zvládnout obtížné překážky (např. parašutismus, skoky na lyžích, sportovní lezení),

e) heuristicko - individuální sporty, jejichž základem je potřeba předvídat činnost soupeře a takticky na ni zareagovat (např. stolní tenis, box, karate, šerm),

f) heuristicko - kolektivní sporty, kdy se tým se snaží svými schopnostmi a pomocí taktiky překonat další tým (např. volejbal, basketbal, vodní pólo).

Není snadné vytvořit jediné a jednoznačné členění sportu. Jako důležitý se ukazuje výběr kritérií, která jsou zvolena pro určité členění (Slepičková, 2005).

a) Struktura sportu podle úrovně výkonnosti

Rozlišuje se sport vrcholový, výkonnostní a rekreační. Přitom se předpokládá, že vrcholový a výkonnostní sport jsou nutně spojeny s pravidelnou účastí v soutěžích a členstvích ve sportovních organizacích. Vrcholový sport velmi úzce souvisí se sportem profesionálním a to v tom případě, kdy se pro jedince stala hlavním prostředkem obživy. Profesionální sport se oproti tomu odehrává mimo sféru volného času. Rekreační sport nebývá jednoznačně spojen se soutěžemi a formální účastí ve sportovním klubu, ale může být provozován individuálně bez vazby na organizaci a to především s cílem zrekreovat se. K těmto pojmům se řadí ještě tzv. masový sport. Termín „masový sport“ se začal užívat v souvislosti se snahami podporovat sport široké veřejnosti s cílem posílit její zdraví.

b) Struktura sportu podle etap jeho vývoje

V *první etapě* došlo k vytvoření mezinárodně platných pravidel, systému soutěží a ustavení sportovních organizací (klubů, federací) na nejrůznějších územních úrovních.

Druhá etapa představuje již zmíněnou orientaci sportu ke zdraví a zdatnosti široké veřejnosti.

Pro *třetí etapu* je typické hledání alternativ k dosavadnímu náhledu na svět a způsobu života i ve sféře volného času tedy i ve sportu (Slepičková, 2005).

Tato tři zaměření sportu uvažuje ve svém členění Wopp z Oldenburgské univerzity. Rozdíl mezi nimi dokumentuje pomocí pěti kritérií. Těmi jsou: 1. činnost – základní vymezení činnosti v obecné rovině, 2. sportovní činnost – specifikace této činnosti ve sportovním prostředí, 3. sportovní forma – o jaký konkrétní sport, odvětví,

disciplínu se jedná, 4. sociální forma – posouzení sociálních vztahů mezi účastníky daného sportu a 5. organizační forma – organizační podmínky účasti.

1. ***etapa – tradiční sport***

Tradiční sport reprezentuje „skutečné provozování sportu“. Podoba sportovních činností je dána přesně vymezenými pravidly daného sportovního odvětví, které má obvykle mezinárodní platnost. Snahou účastníků je dosažení nejvyššího výkonu ať už relativního či absolutního. Míra důležitosti těchto hodnot je podmíněna motivy účastníků a souvisí s úrovní jejich výkonnosti.

Systém soutěží je pravidelný a podle úrovně výkonnosti se uskutečňuje na lokální, regionální, národní či mezinárodní úrovni. Patří sem všechny známé **kolektivní sporty** (kopaná, volejbal, basketbal, házená ad.) a **individuální sporty** (atletika, plavání, tenis ad.). Sportovci jsou členy sportovních klubů a organizací, popřípadě reprezentují region nebo stát.

2. ***etapa – sociokulturně orientovaný sport***

Tento sport nabízí svým účastníkům možnost vyžití ve volném čase prostřednictvím velkého výběru tělesných aktivit. Sociokulturní sport je spojen s hodnotami kulturního a sociálního charakteru. V 60. a 70. letech výrazně posílila úloha sportu podporujícího zdatnost a zdraví. Sport se začal prosazovat jako nezbytná součást životního stylu člověka.

Sportovní terminologie je neustálená a používá až hovorový charakter (např. odbíjení = pinkání, běh = jogging, plavání = koupání). Sportoviště nemá rozměry dané obvyklými pravidly, ale stačí louka nebo polovina hřiště. Účastníci sportují v neformálních, dočasných skupinách. Jejich členy se stávají zcela svobodně a mohou z nich kdykoli vystoupit. Složení družstev je povoleno měnit například i v průběhu hry.

3. ***etapa – alternativně orientovaný sport***

Tato historicky nejmladší etapa sportu (polovina 70. let 20. století) představuje odklon od usilování o materiální statky a společenskou prestiž. Do popředí vystupují hodnoty nabízející člověku jinou alternativu. Jsou velmi často spojeny s ekologickými a mírovými hnutími. Sport v této podobě přispívá ke kultivaci člověka, k humanizaci

společnosti. *Většina z nich nemá soutěživou formu, ale jde v nich o zdokonalování sebe sama, svého těla a mysli* (např. jóga, taekwondo). Činnosti zde provozované podporují solidaritu a spolupráci s druhými lidmi. Příkladem jsou jízdy na kolech pořádané jako protestní akce proti automobilismu či běh Terryho Foxe.

Alternativně orientovanému sportu se lidé věnují ve skupinách i individuálně. Využívají přitom nabídek dobrovolných a soukromých organizací, které jim poskytují služby bezplatně nebo na komerční bázi. Své místo zde má také sport na komunální úrovni. Jde o budování a provoz jednoduchých tělovýchovných zařízení, organizování akcí pro veřejnost, hlavně děti a mládež. (Wopp, in Slepičková, 2005).

c) Struktura sportu podle motivace

Podle Evropské charty sportu existuje řada důvodů, proč se lidé zapojují do sportu. Jejich podrobnější vysvětlení lze nalézt v klasifikaci sportu vycházející z motivace pro jeho provozování, jak o tom hovoří Crum (in Slepičková, 2005). Využívá skutečnosti, že sport je prostředím, v němž lidé hledají naplnění hodnot, které jsou jim blízké, či které preferují. Toto hledisko zdůrazňuje individuální aspekt účasti ve sportu.

1) Elitní sport

Neboli sport vrcholový (profesionální) s hlavními charakteristikami: úsilí o absolutní výkon, vysoký sociální status a vysoká finanční odměna. Hlavními znaky jsou komercializace a profesionalizace úplná či částečná.

Zatímco Sekot (2008) zdůrazňuje ve výkonnostním vrcholovém sportu zejména sílu, rychlost, ovládnutí protivníka, posouzení hranic lidských možností a nezměrné úsilí o vítězství. Elitní sport překračuje hranice volného času.

2) Soutěžní sport

Neboli klubový sport, v němž dominuje směs vzrušení ze soutěží, sledování maximálního výkonu, relaxace a uspokojení ze sociálního kontaktu. Je obvykle vázán na sportovní kluby a federace.

3) Rekreační sport

Převažujícími znaky jsou: relaxace při činnosti pro zdraví podpořená soudržností ve skupině, v klubech i místních podnicích. Účastníci si volí svůj program bez vazby na organizaci, věnují se sportu i individuálně.

Obdobně nacházíme u Sekota (2008) definici pojmu rekreační sport jako „kondičně rekreační, zájmový amatérský sport“. Jedná se o kombinaci vztahů mezi lidmi, tělem a duchem a fyzickou aktivitou a prostředím, přitom:

- důraz klade na osobní projev, prožitek, podporu spoluhráčů i protihráčů,
- radost z pohybu je vyjadřována především radostí z dobrého výkonu a vítězství,
- otevřenost účasti je založena na přizpůsobení různosti fyzických dovedností.

4) Fitness sport

Aktivita s hlavním cílem rozvoje a udržení fyzické zdatnosti. Zajištění tohoto sportu spadá do nabídky soukromého sektoru nebo je individuální záležitostí probíhající mimo organizace (např. kondiční běh, cyklistika).

5) Rizikový a dobrodružný sport

Hlavním motivem je dobrodružství a napětí. Komerčně organizované (často finančně a materiálově nákladné) expedice např. do Himalájí, rafting, canoing, parašutismus, potápění.

Dobrodružné a extrémní sporty lze dělat poměrně bezpečně. Problém nastává, když se do takových aktivit pouštějí amatéři bez patřičného vybavení, výcviku a zajištění.

6) Požitkářský sport

Důvodem k činnosti je touha po prožití něčeho výjimečného, snaha pro dosažení exkluzivní zábavy a potěšení. Nazývá se S-sportem, neboť slunce, moře, písek, sníh, sex, rychlost a uspokojení požadovaný prožitek znásobují. Požitky tohoto typu nabízí hlavně komerční sféra, často s působností v cestovním ruchu.

7) Kosmetický sport

Zaměřuje se na dokonalý vzhled a využívá narcistických motivů účastníků, kteří touží mít vypracovanou postavu. Nabídku doplňují různé služby kosmetického charakteru, např. solárium, masáže.

Dvě posledně uvedené klasifikace pohlížejí na sport z odlišných pozic (vnitřní a vnější), v podstatě se výrazněji neliší. Obě umožňují pojmout sport velmi široce.

3.1.3 Vývoj sportu

Současný pohled na sport je výsledkem jeho historického vývoje v kontextu společenského vývoje zejména v posledním století. Výkonnostní prvek sportu se v plné šíři uplatnil až po druhé světové válce, kdy se ve společnosti začal výrazně prosazovat prvek výkonu a soutěživosti.

V hospodářsky vyspělých zemích se od počátku 60. let začaly se projevovat negativní dopady civilizačního pokroku. Nedostatek pohybu měl za následek nízkou úroveň tělesné zdatnosti obyvatelstva a nárůst civilizačních onemocnění projevující se špatným zdravotním stavem.

Při vzniku hnutí bylo usilováno o zapojení co největšího počtu lidí do tělesných aktivit na podporu a rozvoj jejich zdatnosti a zdraví. V USA vzniklo hnutí ***Fitness***, které se v 70. letech prosadilo také v Evropě pod názvem Trim a fitness. Tento trend měl v Československu podobu hnutí nazývaného ***Pohybem ke zdraví*** (akce Buď fit, 12 x 12). Sport začal získávat zpět i svůj původní širší smysl, který pro něj byl charakteristický v počátcích jeho vzniku v Anglii.

K novým sportovním odvětvím se přiřadila i ta, která byla typická pouze pro určitý region či stát. Často překročila hranice regionů, kde vznikla a rozšířila se po celém světě (lacrosse). Upravení pravidel známých a rozšířených sportů umožnilo jejich provozování i v omezených podmínkách s menším počtem účastníků (streetball).

V kontextu s nastíněným vývojem sportu se nabízí otázka, kam sport směřuje, jaká bude jeho podoba v budoucnosti. Předpoklady sociologů jsou takové, že si sport

v nejbližších 20 letech udrží a zvýrazní své současné znaky. Bude mít podobu obsahově i organizačně různorodou až zjednodušenou se snahou přiblížit se co nejširšímu okruhu zájemců (Slepičková, 2005).

3.1.4 Sport a současnost

Slepičková konstatuje (2005), že se pohled na sport ve světě v poslední době hodně změnil. Stejně jako volný čas tak i sport prošel vývojem souvisejícím se změnami společnosti. Na jedné straně na ni reaguje a na druhé je zpětně ovlivňuje. Pro současný společenský vývoj v hospodářsky rozvinutých zemích jsou určující dva hlavní trendy. Za ty jsou považovány ***globalizace*** a ***individualizace***. Oba tyto trendy figurují také ve sportu.

S vývojem moderní společnosti je spojená ***globalizace*** a pro sport znamená např. stírání hranic mezi zeměmi ve smyslu stejné podoby určitého sportu v různých zemích, rychlé šíření nových sportovních disciplin, ale také globalizaci problémů, se kterými se současný sport musí potýkat, jako jsou komercializace či doping. Globální tendence ve sportu je možné dobře dokumentovat zejména na vývoji novodobých olympijských her, které představují pravděpodobně jedinou světovou událost týkající se přímo a ve stejný okamžik téměř všech zemí světa. Globalizace ve sportu souvisí úzce s ekonomikou, médii, kulturou i politikou.

Individualizace prezentuje sebeprosazení jedince a jeho úspěch. Individuální přínosy sportu jsou projevem sportu moderní doby, ať se již myslí výkonově orientovaný sport nebo sportovní aktivity s extrémními snahami po vylepšení vzhledu. I ve sportu se objevují tendence po překročení tohoto individualistického konzumování sportu.

Současný sport provází řada problémů. Všichni, kdo se zajímají o dnešní sport, vědí, že jeho provozování, výstavba a provoz sportovišť, doprava, ubytování, odměny sportovců a trenérů stojí velké prostředky. Existují značné rozdíly mezi zajišťováním populárních a méně populárních sportů, mezi špičkovou a nižší úrovní výkonností

v každém sportovním odvětví. Např. majiteli sportovních klubů v populárních sportech (fotbal nebo hokej) jsou velké firmy nebo bohatší podnikatelé, případně malá sdružení fungující na principech ziskového podnikání.

Naproti tomu sportovní sdružení a kluby, zaměřené na provozování sportu v masovém měřítku, mají možnost získat potřebné finanční prostředky značně omezené. Mnohé náznaky ukazují, že značné finanční prostředky, které jsou ve sportu jako celku k dispozici, bývají rozdělovány nerovnoměrně a nepřehledně a spojují se s přímým či nepřímým prospěchem těch, kteří je poskytují nebo se na nich podílejí (Dovalil, 2002).

3.1.5 Sport a kvalita života

V posledních desetiletích postupně dochází ke změnám v pojetí sportu. Mění se zejména to, co se považuje ve sportu za nejdůležitější. Historicky je to výkon a jeho zlepšování. V elitním sportu skutečně výkon platí stále za to hlavní. Kdežto v rekreačním sportu dochází k posunu od výkonu k prožitku.

V pohybových cvičeních nejlépe vystihuje tento posun změna od ***fitness*** k ***wellness***. ***Fitness*** zdůrazňoval jako hlavní cíl především kondici. Cestou k tomu byla velmi monotónní cvičení. Postupně byly stále více zdůrazňovány psychologické okolnosti cvičení, což znamená, že bylo upouštěno od cvičební křečovitosti a výsledkem je nové pojetí ***wellness***, kdy je důležitou okolností vedle výkonu a vzhledu také aktuální psychický stav sportovce, jeho dobrý pocit a celková osobní pohoda (Hošek, 2009).

K posunům podobné povahy dochází i ve sportech rekreačních. Relativně ztrácí na oblíbenosti monotónní namáhavé pohyby s výjimkou vytrvalostních vícebojů. Stále více se začíná mluvit o adrenalinových a prožitkových sportech.

Sportování je určitým projevem kvality života, podobně jako herní aktivity. Sport představuje v životě projevovaný nadstandard. Je projevem vnitřní vitality a radosti ze života. Sportující má více energie než člověk, který nesportuje.

Je více způsobů, kterými sport může zkvalitňovat život a to v souladu s oblastmi (somatická, psychická, sounáležitosti, environmentální), které jsou pro kvalitu života považovány za nejdůležitější.

Oblast ***somatická*** (tělesná) je sportem měněna k lepšímu. Sport nahrazuje člověku nedostatek pohybu způsobený vývojem civilizace. Je přirozenou údržbou svalů, kostí, srdečně cévního a dýchacího systému. Tím zvyšuje kapacitu lidského zdraví, má zdraví udržující účinky. Přínos je i v oblasti vzhledové (estetické). Jednoznačně je prokázáno u zdravotně postižených a u seniorů, že sport přispívá k pohybové samostatnosti, která je s kvalitou života úzce spojena. Negativním dopadem přílišného sportování mohou být časté úrazy, případně degenerativní změny pod vlivem extrémního tělesného zatěžování v průběhu především vrcholové sportovní činnosti.

Oblast ***psychická*** se sportu dotýká zejména v oblasti zábavy, kterou je možné počítat mezi faktory zkvalitňující život. Již odedávna byly součástí zábavy turnaje, soutěže a hry, ve kterých je možné spatřovat prvky sportu. Olympijské hry jsou zřejmě nejsledovanější celosvětovou událostí a vedou v tomto smyslu i nad událostmi politickými a kulturními. Sport znamená přínos nejen emotivní a estetický, ale i v oblasti schopností, vůle a odolnosti. To vše vyznívá ve prospěch kvalitnějšího života a větší životní spokojenosti.

Oblast ***sounáležitosti*** a integrace má ve sportu řadu příležitostí. Sport je kolektivní, týmový a člověk tu snadno nachází možnosti identifikace. Přes konkurenční prostředí je sport příležitostí k sociální komunikaci, k naplnění potřeb a dává možnosti bohaté skupinové dynamiky.

Environmentální oblast sportu přispívá ke kvalitě života tím, že díky sportu má moderní člověk větší možnost harmonizace s přírodou. Člověk se ve sportu dostává do kontaktu s přírodními silami (slunce, voda, vítr, sníh, změny počasí, teplotní změny atd.). To je pro moderního člověka čím dále cennější ve smyslu psychologickém i estetickém (Slepička, 2009).

3.2 Sport ve volném čase

3.2.1 Základní ukazatele zapojení do sportu

Při zapojení do aktivního sportu se užívají nejčastěji následující ukazatele: frekvence, objem, intenzita, forma účasti, preference sportu.

Frekvence účasti ve sportu je údaj, který říká, jak často se lidé této činnosti věnují. Obvykle se pro stanovení míry účasti užívá stupnice. Její stupně jsou vyjádřeny v obecnějších pojmech (nikdy, někdy, občas, pravidelně) nebo jsou kvantifikovány (jedenkrát týdně, desetkrát za rok).

Objem se vyjadřuje v časových, délkových nebo váhových jednotách. U sportu ve volném čase se užívá jako jednotka nejčastěji délka doby, po kterou je činnost prováděna, tj. počet minut nebo hodin. Složitější je určit objem v délkových jednotkách v těch činnostech, které nejsou prováděny ve sportovních zařízeních se standardními rozměry (rekreační běh v terénu, plavání v rybníce atp.).

Intenzita. Pokud se při sportování ve volném čase sledují zdravotní, výkonnostní a kondiční cíle, je nutné vědět, zda je organismus zatěžován tak, aby zátěž měla požadované účinky. K posouzení intenzity se nejčastěji používá tepová frekvence, ale i vyjádření pomocí energetického výdeje (Teplý, 1990). Tyto údaje lze dnes získávat již v průběhu cvičení, například na nejrůznějších trenažérech.

Forma účasti. Individuální sport znamená, že jedinec provádí aktivitu nezávisle na druhých lidech. V kolektivních sportech je činnost jedince ovlivňována činností ostatních účastníků. Je rozdíl mezi provozováním **kolektivního sportu** a **sportování v kolektivu**. Pro každého může být přitažlivý jiný typ skupiny, ve které se lze věnovat jak individuální, tak kolektivním sportům. Je to podmíněno například věkovým obdobím, sociálním prostředím i nabídkou pro sportování.

Obrázek č. 1 **Forma účasti ve sportu** (Slepičková, 2005)

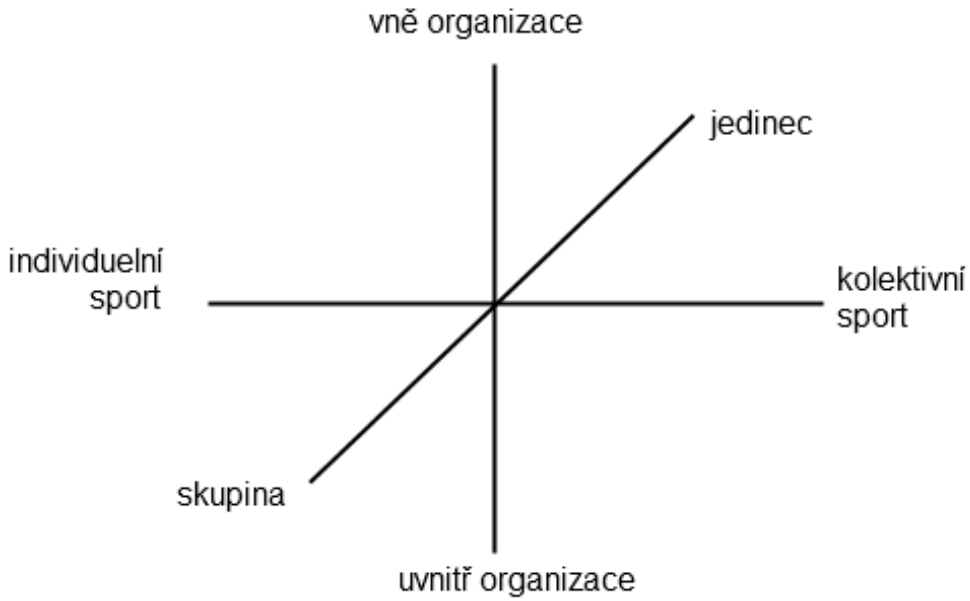

Preference sportu. Při posuzování účasti ve sportu je důležité znát, jakým konkrétním sportovním činnostem se lidé věnují. Pro někoho existuje pouze jedna přitažlivá sportovní disciplina, jiný má široký repertoár disciplin, z nichž si podle podmínek vybírá. Vliv na výběr má mimo jiné **popularita jednotlivých sportovních odvětví**. Některé sporty získávají více příznivců, o jiné sporty zájem klesá.

V této souvislosti jsou důležité dva pohledy. Na jedné straně je zapotřebí mít přehled, jakých sportů se skutečně lidé zúčastňují. Na druhé straně je však také potřeba znát jejich přání, tj. které sporty se jim líbí, do kterých by se rádi aktivně zapojili, ale nemohou je provozovat anebo se jim nemohou věnovat v takové míře, jak by chtěli. Přitom se jedná o důvody jak **subjektivní** (věk, zdravotní stav, nedostatek volného času), tak **objektivní** (finanční nákladnost, neexistence nabídky atd.) (Novotný, Bečvář, 1991).

3.2.2 Trendy účasti populace ve sportu

Nejčastěji jsou trendy účasti ve sportu dokumentovány ve vztahu k následujícím kritériím: *věk, pohlaví, druh sportu, sportovní odvětví, členství v organizacích, účast v soutěžích, lokalita, sociální postavení, vzdělání* (Slepičková, 2005).

Obecným trendem ve vztahu k ***věku*** je postupné snižování účasti ve sportu s narůstajícím věkem, což je pochopitelné, neboť od určitého věku v dospělosti se snižuje výkonnost a mění se motivace ke sportování.

Pokud srovnáme ***účast mužů a žen,*** tak se ve všech věkových skupinách nacházejí rozdíly. Obecně platí, že ženy a dívky se zapojují do sportu méně než jedinci opačného pohlaví. Jejich účast je podobná zhruba do 25 let. Pak se účast žen v pravidelných sportovních aktivitách oproti mužům významně snižuje. Tyto rozdíly jsou způsobeny tradicí, kulturou a náboženstvím. Motivy, které vedou muže a ženy ke sportování, jsou rozdílné. Ženy dávají přednost kosmetickým a zdravotním motivům, kdežto muži preferují motivy jako je vzrušení, dobrodružství a kolektiv.

Na základě pravidelných statistik se snadno dokumentuje účast v ***konkrétních sportech***. Promítají se do ní sociální změny, k nimž ve společnosti dochází.

Členové sportovních organizací jsou většinou muži, hlavně pokud se jedná o organizace, v nichž se provozuje „tradiční sport“. Je však pochopitelné, že záleží na konkrétním sportu, ***sportovním odvětví***, zda je typicky „mužské“ či „ženské“. Toto rozlišení v posledních letech mnohdy ztrácí na významu, neboť ženy se prosazují ve sportech jako je fotbal, hokej a dalších původně ryze mužských sportech.

Intenzita provádění sportu je v určitém smyslu dokumentována prostřednictvím ***účasti v soutěžích***, neboť soutěžení vyžaduje pravidelnou, organizovanou a odborně vedenou přípravu. Nemusí se jednat pouze o přípravu ve sportovních organizacích, které se soustřeďují na výkonnostní a elitní sport, ale i o sport provozovaný pod patronací škol a školních zařízení.

Komparace údajů získaných ze statických i sociologických šetření jednoznačně ukazuje na výrazný ***vliv lokality*** na výběr sportu, jemuž se lidé věnují, neboť možnost provozovat určitý sport je velmi úzce vázána na přírodní a klimatické podmínky.

Projevují se zde však i historická a kulturní specifika dané oblasti či to, zda se jedná o město či venkov. Lidé na venkově sportují méně než lidé z měst.

Sociální postavení ve vztahu k účasti ve sportu prezentují sociologické výzkumy. Základním rysem je větší účast ve sportu lidí s vyšším sociálním statusem, což souvisí i se způsobem trávení volného času. Ke kritériu sociálního postavení se úzce váže i ***úroveň vzdělanosti***, i když pochopitelně nejsou obě totožná. Lidé s vyšší úrovní vzdělání přijímají obecně takové hodnoty a chovají se způsobem, který podporují zdravý životní styl, do něhož patří i dostatek pohybu.

3.2.3 Faktory podmiňující účast ve sportu

Tyto faktory vytvářejí složitý komplex podmínek a mají vliv na to, že situace je v různých zemích, regionech i lokalitách rozdílná. Vysvětlení lze nalézt v modelu, který vypracoval Roggers v roce 1977 pro potřeby Rady Evropy (Thomas, in Slepičková, 2005). Rozlišuje dva druhy podmínek, které můžeme je označit jako ***vnější*** a ***vnitřní***.

Vnější podmínky: *znalost sportu, postoj ke sportu, motivaci, kontakt se sportem, příležitost, sociální image sportu, přístup ke sportovním zařízením, volný čas, náklady na sport*. Pokud nastane vhodná kombinace vnějších faktorů, jedinec se zapojí do sportu nebo v něm dále pokračuje. V opačném případě se zařadí mezi nesportující populaci.

Vnitřní podmínky: *věk, pohlaví, rodina, zájem, volný čas a finanční situace*. Určují, jakým konkrétním způsobem se jedinec sportu účastní. Jedná se v podstatě o individuální podmínky jedince a je nutné brát ohled také na zdravotní stav.

Vnější faktory jsou následující:

Znalost sportu. Člověk dělá hlavně to co zná a umí. Proto je důležité, aby měl základní znalosti o sportu. Aby například věděl, že existuje určitá sportovní disciplina, chápal její podstatu a znal princip pravidel, která pro její provádění platí.

Postoj ke sportu. Lidé v převážné míře přisuzují sportu pozitivní hodnoty. Realita ale ukazuje, že ani z kladného postoje nevyplývá aktivní zapojení, proto je nutné postoje lidí ovlivňovat.

Motivace má vliv na to, zda jedinec má zájem o aktivní pohyb a sport a zda se tyto činnosti stanou trvalou součástí jeho života. V nejobecnější rovině existují motivy *vnitřní* a *vnější*.

Vnitřní motivy (impulsy) souvisejí s lidskými potřebami. Potřeba pohybu je typická pro zdravé dítě. Směrem k dospělosti přitahuje mnoho jedinců motiv výkonu. Dosažení dobrého výkonu ve sportovní činnosti může dokonce kompenzovat případné pocity neúspěchu z osobního či pracovního života.

Vnější stimuly (incentivy) vycházejí z okolí jedince. U dětí je to zájem rodičů a jejich aktivní péče o pohyb a sport svých dětí. Ve školním prostředí motivuje ke sportu především učitel a jedním z prostředků je i hodnocení a klasifikace tělesné výchovy. Výraznou měrou u staršího školního věku a u dospívajících působí sdělovací prostředky, které prezentují slavné osobnosti jako vzor.

Kontakt se sportem. Stejně jako pro motivaci, tak i pro kontakt se sportem je důležité prostředí sportu, jako organizace a řízení na všech úrovních. Je potřeba mít odborníky, kteří vědí, jak s lidmi pracovat a co jim nabídnout. Nabídnutý program stavící na určité sportovní činnosti musí být pro jedince adekvátní a zajímavý. Stejně důležité je i pedagogické vedení či blízké sociální prostředí, v němž se vše odehrává.

Příležitost. Musí existovat možnost či nabídka činnosti, o níž má jedinec zájem. V praxi to znamená, že sportovní klub má dostatek volných míst pro zájemce a neodmítne je. Mít příležitost znamená pro mnoho lidí i to, jestli mají skupinu lidí stejného zájmu, s nimiž se vybranému sportu mohou věnovat. Důležitou roli zde hraje propagace a publicita, které poskytují potřebné informace.

Sociální image sportu výrazně ovlivňuje účast v něm a zájem o konkrétní sport závisí na jeho atraktivnosti nebo módnosti. Mezi dospělou veřejností i dětmi se zájem o sport často odvíjí vedle tradice od úspěchu, slávy a vysokých finančních zisků osobností sportovního světa (tenis, fotbal, lední hokej).

Přístup ke sportovním zařízením, stejně tak vzdálenost sportovišť je důležitou podmínkou účasti ve sportu. Některé situace mohou v tomto ohledu velmi pozitivně účast ve sportu ovlivnit. Stačí když například nastane příznivá zima a zamrznou přírodní vodní plochy.

Volný čas lidí vymezuje společnost tím, že zákonem určuje délku pracovní doby. Ovlivňuje však také kvalitu volného času a vytváří normu pro jeho trávení.

Náklady na sport vyjadřují, na kolik je finančně dostupný členům společnosti a jak je obecně finančně náročný. Týká se ekonomického prostředí, v němž se sportovní aktivity veřejnosti realizují. Společnost by měla vytvářet takové podmínky pro stanovení ceny sportu, aby si ho mohlo dovolit provozovat co nejvíce lidí.

Důležitost některých faktorů zdůrazňuje například i Nagyová (1992), která uvádí následující podmínky, za nichž jedinec setrvává v provádění sportovních činností:

- je v činnosti úspěšný a to díky mechanismu sociálního podmiňování,
- má příjemný pocit v průběhu cvičení a sportu,
- má nácvik na činnost,
- racionálně činnost pochopil.

Účast ve sportu je tedy výsledkem složitého procesu působení řady faktorů, mezi nimiž nefiguruje v obecném pohledu ani talent jedince, ani jeho fyzické a psychické předpoklady. Určující je pouze socio-kulturní prostředí, v němž se jedinec pohybuje a které se podílí na jeho utváření. Právě tento fakt se dnes výrazně objevuje ve strategiích a politice rozvoje sportu v mnoha vyspělých zemích (Slepičková, 2005).

3.3 Služby ve sportu

3.3.1 Služby ve sportu obecně

Významnou součást terciární sféry hospodářství tvoří služby. Během posledních desetiletí se v souvislosti s rozvojem dopravy a informatiky začal velmi rychle rozvíjet tzv. průmysl volného času. Tento vývoj se odrazil také ve sportu.

Pro potřeby sportu jsou budována zařízení nejrůznějšího charakteru (ubytovací kapacity, stravovací zařízení, sportovní areály atd.), vytvářena nová pracovní místa, rozšiřována nabídka služeb. Sport může například velmi silně prospívat k rozvoji regionů, v nichž jsou vhodné přírodní a ekologické podmínky.

Za nejdůležitější důvody, z jakých došlo k tak obrovskému rozmachu služeb ve sportu je možné uvažovat:

a) na straně společnosti, okolního prostředí, rozšíření prostoru pro činnost subjektů zabývajících se sportem (např. nárůst volného času, podpora činnosti sportovních organizací, ekonomický a právní rámec atd.).

b) na straně sportu jeho globalizaci podpořenou sdělovacími prostředky. Hlavně však rozvoj sportovních služeb vyrostl z rozšiřující se nabídky aktivit pro zájemce odvíjející se z mnohotvárnosti sportu. Objevují se stále nové sporty. Některé z nich jsou zvlášť přitažlivé pro určitou, hlavně mladší část veřejnosti (paragliding, bungee jumping, rafting), neboť se vyznačují určitými prvky rizika a napětí. Stále populárnějšími se stávají aktivity provozované v přírodě (cykloturistika na horských kolech) velmi často hlavně jako prostředek úniku z městských průmyslových a přelidněných aglomerací (Slepičková, 2005).

Služby ve sportu se začaly výrazně prosazovat od 60. let 20. století. S rozvojem sportu do něj začal výrazně pronikat i aspekt ekonomický spolu s konzumností a masovostí volného času. Vše se projevilo jak ve sportu vrcholovém, tak ve sportu široké veřejnosti. Ve službách ve sportu se společně s novými formami (fitness, aerobic) a hodnotami (požitkářství, body image) začal prosazovat obchod rychle se rozvíjejícího ***privátního sektoru***.

Vedle privátní sféry své místo ve službách ve sportu zaujímá také ***stát***, který prostřednictvím ***školství*** pečuje o mládež, popřípadě ***obec*** podporuje sport veřejnosti (Slepičková, 2005).

3.3.2 Charakteristika služeb

Pojem služba definuje český ekonom Šik (in Slepičková, 2005, s. 84) následovně: ***„Služba je určitá činnost, která působí na lidi a poskytuje jim užitek ať duševní nebo fyzický. Služba staví na skutečnosti, že člověk má tendenci dělat to, co pro sebe považuje za užitečné, potřebné, co ho uspokojuje“***.

Potřeby lidí jsou velice různorodé a jsou podmíněny řadou ***vnitřních*** (osobnostní předpoklady, nadání, dovednosti) i ***vnějších*** faktorů (sociální prostředí, kultura, výchova). Proto i služby mohou mít řadu podob a mohou být velmi různorodé.

Vedle uspokojování přání a tužeb lidí je nezbytné je také získávat, vzbudit jejich zájem o nabízenou činnost, tento zájem podporovat a udržet si ho.

Souhrnné znaky služeb

Nehmotnost. Služba je činnost, není materiální povahy a poskytuje užitek svým průběhem.

Jednotnost (neoddělitelnost). Služba je zároveň produkována i užívána a to za přítomnosti toho, kdo ji poskytuje, a toho, kdo ji využívá. Opět zde má význam sociální a sociálně psychologický aspekt služeb.

Neskladovatelnost. Služby není možné skladovat, uchovávat pro použití v budoucnosti. Služba by měla být naplánována, popsán postup a předpokládány podmínky, za nichž bude realizována. Uchováno může být určité schéma služby, nikoli služba samotná.

Nestandardnost. Služby jsou vysoce variabilní v závislosti na podmínkách, za nichž jsou realizovány a na charakteristikách a aktuálním stavu svých aktérů. Roli tedy hraje například počasí, klima, roční doba, sociální charakteristiky účastníků, jejich aktuální nálada apod. nelze proto službu v identické podobě zopakovat (Slepičková, 2005).

3.3.3 Formy a obsah služeb

Významný aspekt pro členění sportovních služeb představuje i to, zda se její uživatel zapojuje do sportovní činnosti ***aktivně*** (sám vykonává pohybovou činnost) nebo ***pasivně*** (sportovní diváctví).

V současné době je v oblasti sportu široká nabídka služeb. V následujícím členění jsou zmíněny praktické aspekty poskytování služeb jako je jejich organizace a přínosy, které od nich jejich aktéři očekávají nebo mohou získat (Slepičková, 2005).

Služby pro aktivní sport

Pravidelné lekce

Pravidelné lekce nabízejí nejrůznější sportovní aktivity. Tato forma je vhodná pro udržení dobrého tělesného zdraví. Patří sem kondiční a zdravotní cvičení, jako je aerobic, jóga nebo bojová umění a do této skupiny patří také pravidelné tréninky ve sportovních klubech a oddílech. Přínosem lekcí je zlepšování úrovně výkonnosti.

Kurzy

Kurzy patří mezi jednorázové akce trvající souvisle několik dnů. Mají konkrétní cíl, který spočívá v nácviku a zdokonalení dovedností v určité sportovní aktivitě. Mezi nejčastěji pořádané kurzy patří např. lyžování, snowboarding, kurzy pro redukci váhy, regenerační a rekondiční kurzy.

Veřejné sportovní školy

Tato forma je obdobou kurzů pro veřejnost. Převažuje zaměření na nácvik dovedností. Pokud veřejná sportovní škola pracuje se zákazníky po delší období a využívá ve větší míře tréninkových metod, je výsledkem kromě zdokonalení dovedností také zlepšení pohybových schopností. Jako typickým příkladem mohou být veřejné lyžařské školy nebo tenisové školy a podobně.

Víkendové akce a akce o dovolených a o prázdninách

Staví na nich svou činnost cestovní ruch, konkrétně aktivní sportovní turismus. Hlavní snahou je zajistit zájemcům prostřednictvím pohybu aktivní odpočinek a přispět k načerpání nových sil. Příkladem jsou dětské tábory a akce se sportovní náplní (např. cykloturistické zájezdy, sjezdy řek na kánoích).

Služby pro pasivní sport

Sportovní diváctví

Služby v této oblasti sportu přispívají k odpoutání se od každodenní všednosti. Sportovní diváctví se pojí zejména s kolektivními sporty a s velkými sportovními událostmi. K rozvoji služeb zaměřených na fanoušky došlo v posledních 20 - 30 letech. Důvodem bylo zvýšit návštěvnost na sportovních akcích a zpestřit možnosti zábavy v hledištích. Na sportovní diváctví se napojuje řada služeb, např. prodej upomínkového sportovního zboží, služby cestovního ruchu.

Sportovně kulturní aktivity

Do této skupiny se řadí návštěvy muzeí a dalších prostor, kde se prezentuje sportovní tématika. Příkladem může být olympijské muzeum v Lausanne. Pro uživatele přinášejí obohacení a prožitky a nové znalosti o sportu a jeho aktérech.

Specializované služby ve sportu

Tento název značí služby pro následnou realizaci sportu v jeho aktivní nebo pasivní podobně. Jedná se zejména o následující služby:

Půjčovny sportovních potřeb, sportovního vybavení a sportovní opravny

Půjčovny představují stále rozšířenější formu služby. Vývoj sportovních technologií v posledních letech jde dopředu takovou rychlostí, že v řadě sportů je výhodnější si sportovní vybavení zapůjčit než zakoupit vlastní. Opravárenské servisy fungují samostatně či mohou doplňovat nabídku sportovních škol nebo jsou připojeny k prodejnám sportovního zboží.

Poradenské a informační služby

Jedná se o specifický druh služby, neboť ji lze poskytnout zprostředkovaně v podobě brožur, videokazet, zpráv z internetu. Rady jsou dvojího druhu. Za prvé poskytují rady týkající se vlastního provádění sportovních aktivit. Sem patří návody jak cvičit nebo se správně stravovat atp. Druhou oblast představují informace o nabídce služeb ve sportu. Poskytování této služby probíhá v informačních a konzultačních centrech. Poradenské a informační služby je možné poskytovat i subjektům, které služby ve sportu sami poskytují. Příkladem může být odborné poradenství při projektování a výstavbě sportovních a rekreačních zařízení.

Prodej vstupu, pronájmy

Pro privátní sféru představují tyto služby často hlavní předmět podnikání. Zájemci si zakoupí pronájem tenisového kurtu, zaplatí si vstup do aquaparku, najmou si minigolfovou dráhu a vypůjčí hole. Zdrojem příjmů mohou být tyto služby i pro veřejný sektor, kdy např. škola pronajímá svoje sportovní zařízení veřejnosti nebo sportovním klubům.

Manažerské, zprostředkovatelské a další odborné služby

V současné době působí mnohé společnosti specializující se na pořádání sportovních akcí, kdy zajišťují např. uspořádání mezinárodního mistrovství ve sportovním odvětví tzv. na klíč. Mezi tyto služby se volně řadí např. také právní služby, služby pojišťovnictví či sportovní medicíny.

3.3.4 Pracovníci služeb ve sportu

Jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících služby ve sportu jsou ***pracovníci služeb***. Profese, které se v praxi nejčastěji vyskytují, jsou pedagogičtí pracovníci: sportovní instruktor, kondiční specialista, trenér a cvičitel, sportovně kulturní pracovník, odborný poradce a částečně i informátor. Náplň jejich práce lze vymezit následovně:

a) Sportovní instruktor

Sportovní instruktor nebo učitel konkrétního sportu musí mít odborné znalosti tohoto sportu a jeho základním úkolem je seznámit zájemce se sportem a naučit ho potřebným dovednostem. Klientovi by měl pomáhat a umět mu poradit a vést ho při nácviku a poté i při provádění dané činnosti. Musí s klientem pracovat tak, aby byl spokojen a nezpůsobil si úraz.

b) Kondiční specialista

Tento specialista vede své klienty v rámci pravidelných lekcí nejčastěji ve fitcentrech, bazénech, rehabilitačních zařízeních a jeho úkolem je realizovat takový sportovní program, který pozitivně ovlivní fyzickou zdatnost a zdraví zájemce. Program může být připraven pro zájemce předem, ten ho pak sám absolvuje podle svých časových možností (např. aerobik, kulturistika, zdravotní cvičení).

c) Trenér a cvičitel

Jedná se o tradiční profese v oblasti sportu. Základem jejich činnosti je pedagogické působení na svěřence, které učí speciálním pohybovým dovednostem a připravují je tak na zlepšování jejich tělesné zdatnosti. Práce trenéra obsahuje také přípravu svěřenců na účast v soutěžích, kde mohou projevit svou výkonnost.

d) Sportovně kulturní pracovník

Činnost tohoto pracovníka spočívá v povzbuzování a nepřímé motivaci klientů v účasti na kulturním a společenském životě. Profese se uplatňuje hlavně ve službách ve sportovním turismu zaměřeném na dovolené a víkendy.

e) Poradce

Je to odborník vysoce vzdělaný v určité oblasti týkající se služeb ve sportu a rekreaci. Na základě odborného posouzení doporučí zákazníkovi výběr z nabízených služeb a postup jejich užití. Z vymezených služeb spojených se sportem a rekreací se zde může uplatnit řada profesí od sportovních odborníků, přes lékaře, dietní sestry až po projektanty sportovních zařízení. Zákazník se může dozvědět, jaké pohybové aktivity jsou pro něj vhodné, jakým způsobem je má provádět, jak se správně stravovat atd. Poradenství tak plní dvě úlohy, odbornou a informační.

f) Informační pracovník

Úkolem informačního pracovníka je poskytovat zájemcům objektivní informace o podmínkách účasti na rekreačních a sportovních aktivitách. K tomu musí mít k dispozici dostatek aktuálních a přesných údajů. Tito pracovníci převážně působí na recepcích fitklubů, informačních centrech (Slepičková, 2005).

3.3.5 Kvalita služeb ve sportu

Další důležitý faktor ovlivňující služby ve sportu je ***kvalita služeb***. Úkolem služeb ve sportu je přispívat ke kvalitě života jak jedince, tak společnosti. Poskytované služby musí dosahovat určité kritérium kvality. V této souvislosti hovoříme o tzv. *tvrdé kvalitě* (materiální podpora) nebo tzv. *měkké kvalitě* (úroveň vztahu mezi uživatelem a poskytovatelem). Kvalita služby je kategorie užívána jak ***uživatelem***, tak jejím ***producentem***. Přitom je třeba brát v úvahu, že kvalita služby může být plně posouzena až po jejím užití, služby produkují i užívají lidé a ti mohou dělat chyby, na rozdíl od výrobků jsou služby těžko standardizovatelné, a proto je obtížné je vzájemně porovnávat.

a) Kvalita z pohledu uživatele

Služba je hodnocena zákazníkem podle naplnění jeho očekávání. Kvalita služby z pohledu uživatele je výsledkem porovnání mezi jeho očekáváním a tím, co obdržel od poskytovatele služby. Jeho hodnocení služby je kombinací emocionální i racionální stránky služby. Emocionální stránkou máme na mysli např. příjemně prožitý volný čas nebo že se zákazník bude cítit dobře. Racionální stránka v sobě zahrnuje dosažení konkrétního, předem daného cíle (např. zlepšení kondice, redukce váhy). O kvalitě služby z pohledu zákazníka vypovídá jeho spokojenost a to nejlépe tak, že službu opakovaně využívá.

b) Kvalita z pohledu producenta

Kvalitu služby je potřeba sledovat také na straně poskytovatele služby. Je nutné ji objektivně kontrolovat a hodnotit, aby nedošlo například k poškození uživatele (zdravotně, finančně). Kvalita poskytované služby závisí v zásadě na dvou faktorech: *na obsahu* a *na formě*.

Obsahem je náplň cvičení, program kurzu, hodnota předávaných informací, to znamená vše, co je zákazníkovi nabídnuto k užívání nebo absolvování. To je časté v případě pravidelných lekcí. Pracovník ale také může jen aplikovat program, který předem připravil někdo jiný. To je obvyklé např. pro služby cestovních kanceláří.

Forma znamená způsob, jakým je uživateli služba poskytnuta ze strany producenta. V konečné fázi kvalita a úspěšnost služby závisí hlavně na pracovníkovi, který je v kontaktu s klienty. Tento pracovník musí mít kromě pedagogických schopností a dovedností také schopnost jednat s lidmi, komunikovat s nimi a mít příjemné společenské vystupování (Slepičková, 2005).

Závěrem lze ještě uvést, že existují také kontrolní orgány (přicházející z vnějšku) posuzující kvalitu poskytovaných služeb, jako je např. školní inspekce, inspekce hygieniků, kontroly technického stavu sportovních zařízení atd.

4 HYPOTÉZY

Hypotézy jsem stanovil na základě výše uvedených cílů práce. Jejich stanovení vycházelo z vlastních zkušeností, z vlastního pozorování, dále z informací na internetu a z poznatků místního regionálního tisku.

Hypotéza č. 1: Na základě výzkumu se bude většina respondentů zajímat o sport jak aktivně (hlavně rekreačně), tak zároveň pasivně sledováním v médiích.

Hypotéza č. 2: Podle názoru respondentů bude patřit k nejžádanějším sportovním odvětvím v regionu fotbal, pozemní hokej a fitness aktivity.

Hypotéza č. 3: Pro většinu (dvě třetiny) respondentů bude informovanost o sportovních službách na Rakovnicku dostačující.

Hypotéza č. 4: S množstvím nabízených sportovních služeb v regionu budou spokojeny dvě třetiny respondentů.

Hypotéza č. 5: S kvalitou a zázemím nabízených sportovních služeb bude spokojena polovina dotázaných respondentů.

5 METODY A POSTUP PRÁCE

Vzhledem k tomu, že tato práce svým tématem spadá především do oblasti sociologie, je zvolena za účelem sběru empirického materiálu v rámci kvantifikovaného průzkumu metoda - ***dotazník*** (příloha č. 1).

Dotazník je anonymní a obsahuje 14 otázek. Jsou použity uzavřené otázky s alternativní odpovědí a otázky polouzavřené, které spojují alternativní odpovědi s volnými. V jeho úvodu jsou 2 identifikační otázky, které zjišťovaly faktografické údaje respondentů - pohlaví a věk. Otázky č. 3 a 4 sledují zájem o sport, otázky č. 5, 6 a 8 jsou zaměřeny na druhy sportů provozovaných ve volném čase a 9. otázka sleduje omezující faktory pro provozování více druhů sportu. Otázky č. 7 a 10 jsou věnovány informovanosti o sportu, 11. otázka sleduje zájmy mimo region. Závěrečné otázky 12, 13 a 14 mají zjistit spokojenost s nabízenými sportovními službami.

Zpracování získaných údajů z dotazníku je provedeno na základě četnosti shodných odpovědí. Výsledky jsou zpracovány v programu Excel, přepočítány na procenta a pro větší přehlednost jsou vyjádřeny ve formě grafů. Touto metodou zpracovaný materiál je poté analyzován a interpretován.

V měsících lednu a únoru 2011 byly osloveny ředitelky Domu dětí a mládeže a Klubu vědy a techniky v Rakovníku a dále třídní učitel a výchovná poradkyně na ZŠ a gymnáziu v Novém Strašecí, kteří pomohli rozdat dotazníky mezi dětmi a mladistvými. Dotazníkové šetření u dospělých probíhalo ve dvou výrobních závodech v Rakovníku (Valeo a Procter & Gamble) na jednotlivých odděleních. Vyplňování dotazníku nebylo časově omezené. Dvěma skupinám respondentů bylo předloženo celkem 125 dotazníků a jejich návratnost byla 96 procent.

6 VÝZKUMNÁ ČÁST

6.1 Charakteristika regionu

Rakovnický region leží ve středních Čechách na západním okraji Středočeského kraje. Je regionem s menším počtem obyvatel a sídel, s tokem Berounky a lesy Křivoklátska. K lednu roku 2008 měl region rozlohu 900 km^2, byl členěn do 83 obcí (2 měst, 6 městysů a 75 vesnic), žilo zde přes 52 tisíc obyvatel, což znamená 59 obyvatel na km^2.

Téměř 40 procent rozlohy Rakovnicka pokrývají lesy, velká část rozlohy je součástí velkoplošných chráněných území přírody a krajiny (Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko, Přírodní park Džbán, Přírodní park Jesenicko). Severní část regionu je tradiční oblastí pěstování chmele, v Krušovicích a Rakovníku jsou známé pivovary. Křivoklátskem protéká řeka Berounka, což je oblíbená vodácká trasa. Rakovnicko křižuje asi tisíc kilometrů značených tras pro pěší turisty, cyklisty (příloha č. 2), vodáky a jezdce na koních.

Dříve okresní město Rakovník leží zhruba 60 km západně od hlavního města Prahy. Nachází se v členité krajině na dně kdysi mokřinatého údolí, kterým protéká Rakovnický potok. Je správním, průmyslovým a kulturním centrem. Historické jádro města je od roku 1992 městskou památkovou zónou. Jeho katastrální výměra je 18 km^2, k lednu roku 2010 měl 16 tisíc obyvatel a leží v nadmořské výšce 322 m.

6.2 Přehled jednotlivých sportovních služeb

Na základě mého průzkumu sportovních služeb v našem regionu jsem zjistil, že se zde nachází velký výběr těchto služeb jak pro kolektivní, tak i individuální sporty. Počínaje tělovýchovnou jednotou Sokol Rakovník, přes plavecký bazén, Tyršovo koupaliště, potápěčský klub, kanoistický klub, cyklistiku, tenis a stolní tenis, bojové sporty, fitness až po jednotlivé kluby kolektivních sportů. K nim se řadí hokej, pozemní a in-line hokej, florbal, volejbal, fotbal, basketbal a baseball. Máme tu však i minigolf klub, jehož členové dosáhli značných úspěchů i ve vyšších soutěžích.

Sokol Rakovník

Sokol je jednota začleněná do Sokolské župy Budečské se sídlem v Kladně. V současné době má jednota okolo 220 členů. Aktivity pořádané sokolem jsou zaměřeny na rodiče a děti, předškolní děti, mažoretky, cvičení žen, stolní tenis, badminton, společenský tanec či oddíl skateboardu.

Plavecký bazén

Plavecký bazén je krytý bazén, který zájemcům z řad sportovců i veřejnosti slouží již od roku 1983. Uvnitř areálu je krytý 25 metrů dlouhý bazén určený pro zkušené plavce a mělký dětský bazének určený jako dětské brouzdaliště i pro výuku plavání. V letních měsících slouží návštěvníkům venkovní bazén s přilehlou travnatou plochou pro opalování. Kromě bazénů je možnost navštívit také finskou saunu a solárium. Při bazénu funguje plavecká škola pro děti a mladistvé.

Tyršovo koupaliště

Přírodní koupaliště na okraji Rakovníka nabízí návštěvníkům vodní plochu o rozměrech cca 200×50 metrů, dále skokanskou věž, tobogán, kabinky, půjčovnu lodiček, vodních šlapadel a slunečníků. Ke sportovnímu vyžití slouží také dětské hřiště, hřiště na plážový volejbal, fotbal, basketbal a stolní tenis.

Potápění - klub Manta

Klub byl založen v roce 1996 a v současné době je rozdělen na dvě části, oddíl mládeže a dospělých. Oddíl mládeže nyní čítá 18 dětí a jeho hlavním cílem je naučit se bezpečnému používání základní výstroje, zvyšování fyzické zdatnosti a účast na meziokresních přeborech v plavání s ploutvemi a rychlostním potápění. Jako doplňkové aktivity provozuje klub ragby a hokej. Oddíl dospělých čítá v současnosti kolem 20 členů, z toho 15 certifikovaných potápěčů. Cílem této skupiny je příprava na zkoušky zakončené mezinárodní licencí, další teoretické i praktické zdokonalování ve všech oblastech souvisejících s potápěním, udržování a zvyšování fyzické kondice a v neposlední řadě společné potápění na lokalitách v tuzemsku i v zahraničí.

Kanoistický klub

Kanoistický klub je sportovní organizací s právní subjektivitou sdružený v JT Lokomotiva Rakovník. Hlavním posláním klubu jsou sportovní aktivity ve slalomu a sjezdu na divoké vodě, ale i ve vodní turistice a raftingu. Za dobu trvání klubu členové nejen závodili na divoké vodě, ale spluli desítky divokých řek nejen v Evropě, ale i v Asii a v Africe. V roce 2004 se klubu podařilo vybudovat na Berounce v Roztokách u Křivoklátu umělou slalomovou trať. Na jaře roku 2006 dokončil výstavbu nové loděnice. Třicetičlenný klub tvoří 15 závodníků a skupina více, či méně aktivních rekreačních vodáků.

Cyklistika

V rakovnickém regionu zažívá cyklistika v posledních letech veliký rozmach. Na Rakovnicku byla vybudována síť na sebe navazujících cyklostezek a v plánu je výstavba další. Celkem se tedy jedná téměř o dvě desítky udržovaných cyklotras o délce asi 300 kilometrů (příloha č. 2). Vzhledem k mírnému rozsahu nadmořských výšek je většina cyklistických cest sjízdná bez větší námahy.

Stolní tenis - Red Crayfish

Oddíl stolního tenisu vznikl v roce 2002. V následujících dvou letech došlo k obrovskému vzestupu. K největším úspěchům mladého oddílu patří zisk SALK Cupu, okresního poháru tříčlenných družstev v sezoně 2003/2004.

Tenisové centrum

V rakovnickém areálu je k dispozici 10 venkovních antukových tenisových hřišť a 2 vnitřní hřiště s umělým povrchem, 2 squashové kurty, dále 3 kurty na plážový volejbal a 2 venkovní hřiště s umělým povrchem na fotbal, házenou či nohejbal.

Ippon karate klub Shotokan

Klub zahájil svoji činnost v únoru 1991. Od svého vzniku nabízí možnost trénování karate širokému okruhu zájemců různých věkových kategorií. Karate pomáhá

rozšířit nabídku pro využití volného času chlapcům i dívkám a stejně tak mužům a ženám. Klub nabízí karate již pro malé děti, kterým rozvíjí fyzickou zdatnost, prostorovou orientaci a koordinaci. Zájemci obou pohlaví mohou trénovat od 18 let karate styl nazývaný Shotokan a ženy pak dlouhodobý kurs sebeobrany.

K nejvýznamnějším úspěchům patří například celkem 16 titulů mistrů ČR, vítězství a řada medailí z Evropských pohárů mládeže, medaile z mezinárodních turnajů mládeže. Bronzová medaile z mistrovství Evropy v zápase žen. Celkem 6 členů klubu bylo v různých obdobích v reprezentaci ČR. Následuje řada medailí z krajských a pohárových soutěží.

Judo - Cobra club

Klub vznikl v roce 1994 a v současné době působí pod hlavičkou klubu dva oddíly - oddíl Judo a oddíl Aikido.

Fitness klub – Profi fitness Millenium

Tento klub nabízí v regionu nejširší nabídku fitness aktivit pro návštěvníky: posilovnu o rozloze 300 m^2, 3 klimatizované sály pro skupinová cvičení – aerobik pro dospělé a děti, street dance, sportovní aerobik, cvičení rodičů s dětmi, pilates, power jógu, spinning, alpinning, jumping. Některá cvičení jsou nabízena formou kurzů, ale většinou se jedná o volně přístupné hodiny. Návštěvníkům se věnují kvalitní a odborně vyškolení instruktoři. Nabídka klubu je dále rozšířena o solnou jeskyni a masáže.

Dále se na Rakovnicku nacházejí fitcentra: Giga Gym, Fitnes Angels, Fitklub 1155.

Hokejový klub

Historie hokejového klubu spadá až do roku 1948. Původní nekryté kluziště bylo v letech 1995-99 zastřešeno, opatřeno novou betonovou plochou a mantinely. Byly postaveny také nové šatny a zázemí pro hokejisty HC Rakovník i veřejnost. Od roku 2000 pokračuje neustálé vylepšování celého areálu. V roce 2005 byl postaven nový objekt šaten a celkového regeneračního zázemí (masérna, posilovna, klubovna) určeného zejména pro domácí HC Rakovník, ale přístupný i veřejnosti.

V roce 2006 byl založen na zimním stadionu ***In-line Hockey Club*** o dvou družstvech.

Pozemní hokej - HC 1972

Pozemní hokej patří v Rakovníku mezi tradiční sporty s výraznými úspěchy na republikové úrovni. Dává možnost sportovního vyžití děvčatům i chlapcům ve všech věkových kategoriích od přípravek po družstva dospělých. Oddíl vznikl v roce 1972. První ligu hrál klub v sezoně 1990/1991. Pozemní hokej má dvě soutěžní období jaro-podzim na venkovních hřištích, kde hraje jedenáct hráčů, hraje se však i v hale se šestnácti hráči. Od roku 1999 startuje mužstvo mužů v nejvyšší Rakoextralize, která má název podle hlavního sponzora. Od roku 1989 hrají také ženy. Nadějí a chloubou HC 1972 Rakovník jsou i mládežnická družstva. Největší úspěchy slavily dívky od roku 1988. Čtyřikrát získaly titul Přeborník ČR v hale, dvakrát zvítězily na venkovních hřištích v mistrovství republiky. V roce 2002/2003 už jako mladší dorostenky ozdobily rakovnický pozemní hokej titulem Mistr ČR.

V současné době tento kádr startuje úspěšně v I. Lize starších dorostenek. Některé z dívek startují i v družstvu žen a samozřejmě se všechny tyto úspěchy odrazily i v zájmu reprezentačních trenérů. Oddíl HC 1972 Rakovník má do roku 2002 i odpovídající zázemí a hlavně nové hřiště s umělou trávou v areálu SK Rakovník. I když je pozemní hokej sportem olympijským, patří stále do rodiny malých sportů.

Volejbal – VK Rakovník

Od roku 1994 působí rakovnický volejbal jako samostatný právní subjekt a jeho největší úspěchy jsou jednoznačně spojeny s družstvem mužů. Po svém postupu do II. národní ligy obsadil tým páté místo, což bylo nesporným úspěchem a příslibem do dalších let. V dalších sezonách se mužstvo pohybovalo na špici ligové tabulky.

Po vítězství v národní lize postoupili rakovničtí volejbalisté do I. ligy, tzn. druhé nejvyšší volejbalové soutěže v ČR.

V regionu jsou k dispozici tyto další kluby: TJ Lokomotiva, Cafex ball Rakovník.

Fotbal - SK Rakovník

SK Rakovník vznikl v roce 1903. Přímo pod Sportovní klub Rakovník spadá 7 mužstev (muži a mládež). Klub také úzce spolupracuje v kategorii přípravek. Pod vedením trenérů se na hřišti připravují dva týmy mladší a dva týmy starší přípravky. Tito hráči pak přecházejí do žákovských mužstev SK.

V Rakovníku jsou celkem 4 fotbalové kluby. Mimo SK Rakovník jsou to dále TJ Tatran Rako, SK Olympie Rakovník a Sportovní klub policie Rakovník. Fotbalové kluby nižší třídy nebylo možné pro jejich velký počet zmapovat.

Minigolf - Golfclub 85

Dráhový golf v soutěžní podobě vznikl v Rakovníku hned v následujícím roce po otevření hřiště na jaře roku 1984, které začala provozovat Tělovýchovná jednota Rakovník. V letech 2005 a 2006 proběhla výstavba nového minigolfového hřiště, které tvoří 18 betonových a 18 eternitových drah. Družstvo mužů získalo pětkrát za sebou titul mistra ČR v letech 1997 až 2001. I v mládežnických kategoriích má klub své úspěšné zastoupení. Družstvo juniorů získalo titul vicemistra ČR 1999 a bronzové medaile v roce 2000.

Baseballový klub - Red Crayfish

Klub byl založen koncem ledna roku 2001 a v dubnu téhož roku zahájili Raci své mistrovské putování Pražským baseballovým přeborem. V současné době klub tvoří 20 hráčů s věkovým průměrem 20 let.

6.3 Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaný soubor je tvořen občany rakovnického regionu rozdělenými do dvou věkových kategorií, a to dětí a mladistvých ve věku 10 až 18 let a dospělých ve věku 19 až 60 let. Pro účel průzkumu byli účelově vybráni děti a mladiství ve školách a zájmových sdruženích, kteří jsou na obdobné věkové úrovni a dospělí v odděleních výrobních závodů, jejichž společným znakem je, že se sjíždějí za prací z celého regionu. Tato metoda je označována jako záměrný výběr, ve kterém jsou vyhledáváni účastníci cíleně, podle jejich určitých vlastností nebo stavu. Proto není výběr populace reprezentativní, ale jeho cílem je reprezentovat co nejlépe zkoumaný problém v jeho šíři. Do průzkumného šetření bylo zařazeno celkem 120 respondentů.

6.4 Výsledky výzkumu

V této části práce jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření týkající se vyhodnocení nabídky sportovních služeb, míry informovanosti a spokojenosti se službami v rakovnickém regionu a průzkum nejžádanějšího sportu.

První dvě otázky se týkají pohlaví a věku respondentů, následují otázky zaměřené na sledovanou problematiku.

Průzkumného šetření se zúčastnilo 120 respondentů, z toho 60 bylo dětí a mladistvých a 60 dospělých.

Pro přehlednější znázornění výsledků šetření jsou použity výsečové grafy.

Otázka č. 1 je zaměřena na zjištění pohlaví respondentů. Ve věkové kategorii děti a mladiství byl poměr mužů a žen vyrovnaný 50/50 %, kdežto u dospělých převažovali muži (73%) nad ženami (27%) zejména z důvodu technických profesí ve vybraných průmyslových podnicích.

Děti a mladiství **Dospělí**

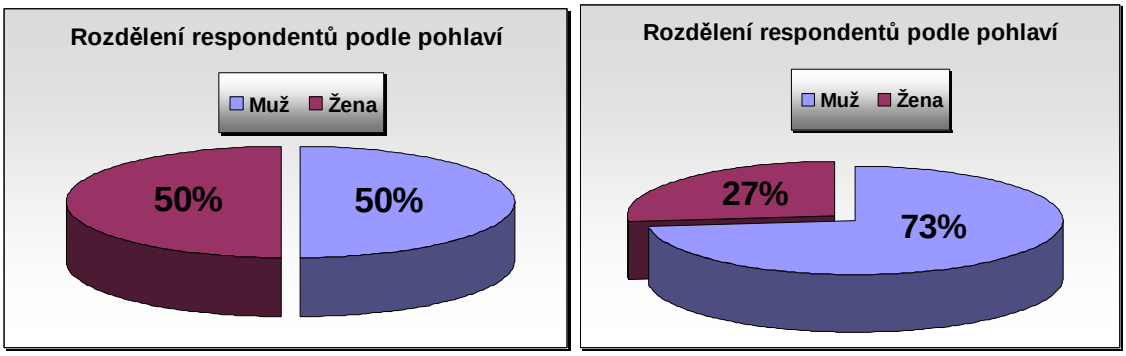

Otázka č. 2 zjišťuje věk respondentů a výsledkem je, že se průzkumu účastnili děti a mladiství ve věku 10 – 17 let a dospělí ve věku 27 – 58 let.

Na **otázku č. 3**, jestli se dotázaní respondenti zajímají o sport, odpovědělo 100% dospělých, že se o sport zajímá. U dětí a mladistvých tento poměr nevyznívá tak jednoznačně, protože 10% z nich odpovědělo negativně, tedy že se o sport vůbec nezajímají.

Děti a mladiství

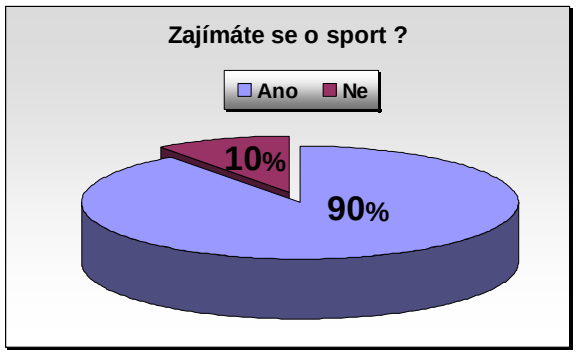

Velmi podobný výsledek pro děti a mladistvé i pro dospělé vychází v **otázce č. 4**, jestli sledují sport v médiích, kdy první skupina respondentů odpověděla kladně ze 73% a dospělí ze 77%.

Děti a mladiství **Dospělí**

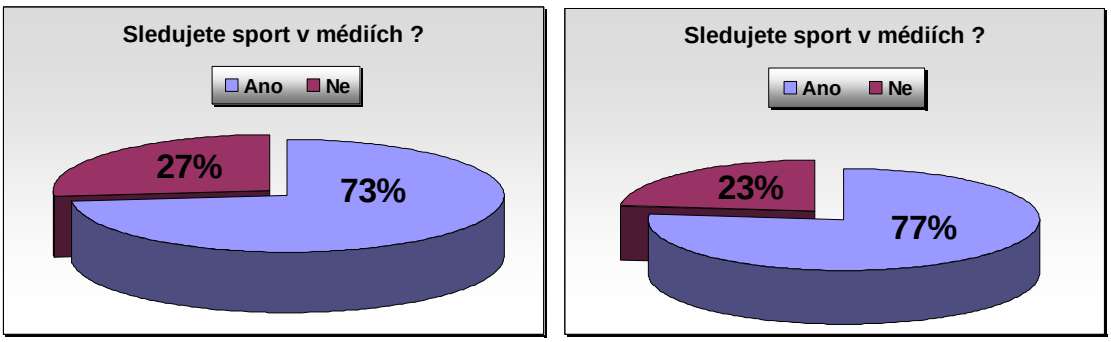

Otázka č. 5 zabývající se intenzitou sportování obou skupin ukazuje rozdílnou strukturu, jak hodně se daným sportem zabývají. Zatímco děti a mladiství sportují rekreačně ze 66% a závodně dokonce z 27%, u dospělých je rekreační sport zastoupen dokonce 85% a závodní sport pouze z 5%. Vůbec nesportuje 7% dětí a mladistvých a 10% dospělých.

Děti a mladiství **Dospělí**

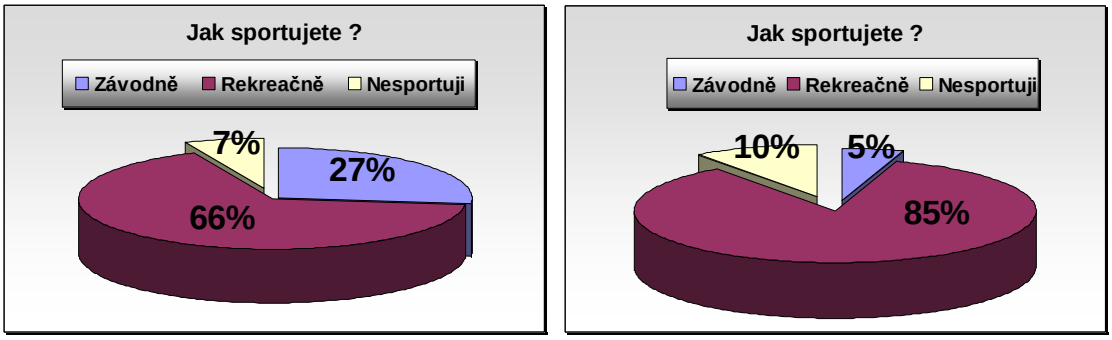

Z **otázky č. 6**, jaký sport respondenti provozují ve svém volném čase, vzešel relativně dlouhý seznam sportovních aktivit. Jak je vidět z přiloženého grafu níže, jednotlivé sporty, které provozují děti a mladiství, se značně liší od sportů, kterými se zabývají dospělí. Největší rozdíly jsou v individuálních sportech - squash, fitness a běh, kterými se zabývají prakticky pouze dospělí. Naopak tanec a basketbal jsou sporty, které provozují hlavně děti a mladiství.

Jsou zde však uvedeny i sporty, které jsou vyhrazeny výhradně dospělým, jako jsou: střelectví, rybaření, jezdectví, horolezectví, kanoistika či badminton nebo bowling.

Co však bylo největším překvapením, že u obou skupin respondentů zvítězila na prvním místě cyklistika a hned na druhém místě plavání a ne žádný kolektivní sport jako je např. fotbal.

Následující graf ukazuje četnost daného sportu uvedeného v dotazníku pro 60 dětí a mladistvých a 60 dospělých.

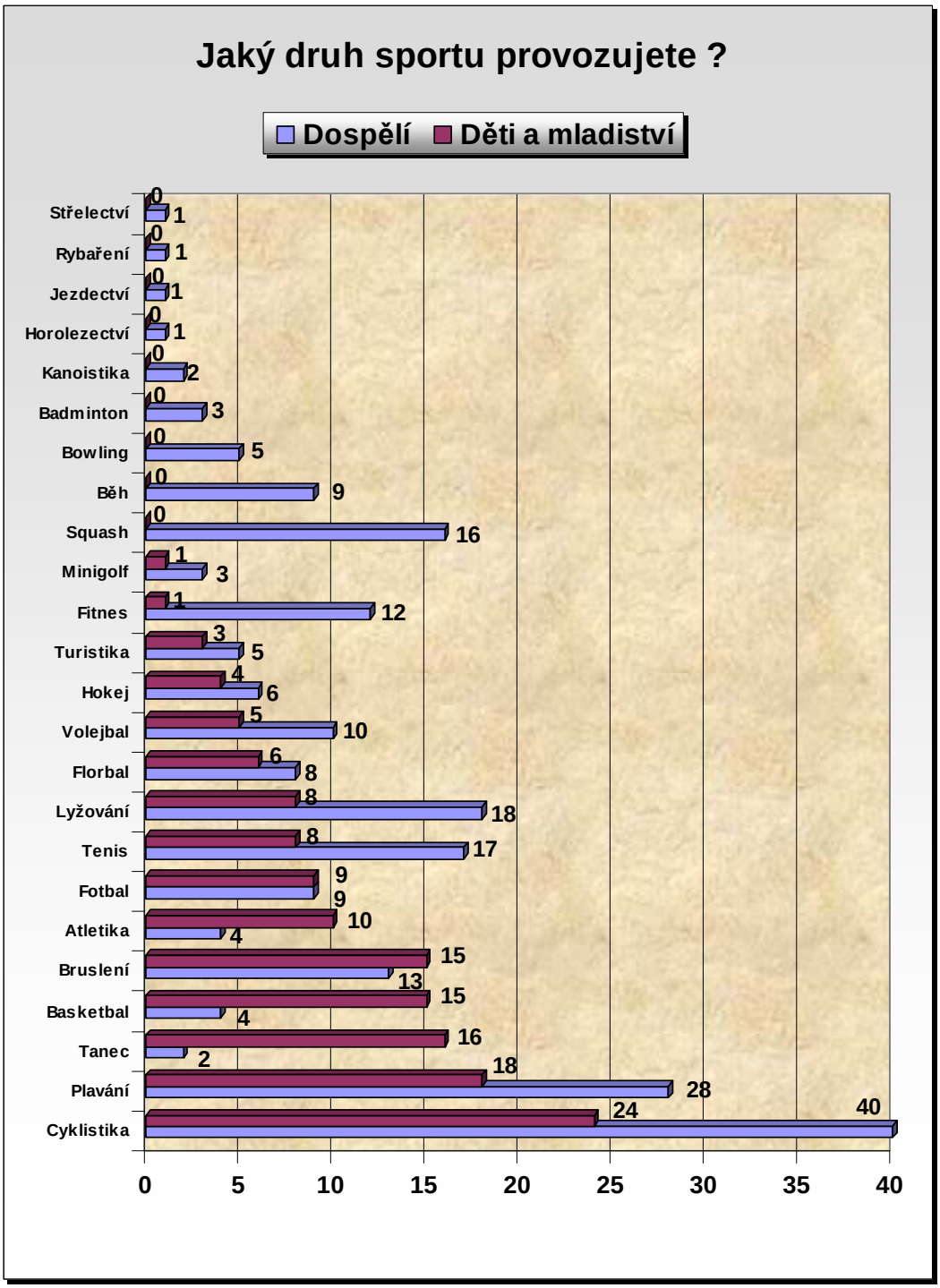

Při zjišťování způsobu, jakým se o daném sportu respondenti dozvěděli, **otázka č. 7**, je výsledek průzkumu opět velmi obdobný tomu, jestli sledují sport v médiích. Hlavní rozdíl je v tom, že u dětí a mladistvých je uveden zdroj z 27% ve škole, u dospělých je to z 21% v práci. Největší podíl však tvoří skupina kamarádi (přátelé), která dosáhla u dětí 43% a u dospělých 41%. Dalším významným faktorem je rodina, která dosahuje 30% u dětí a 28% u dospělých. Ostatní zdroje informací o sportu uvedli pouze dospělí, a to 6% z novin a 4% z informačních letáčků či plakátů.

Děti a mladiství

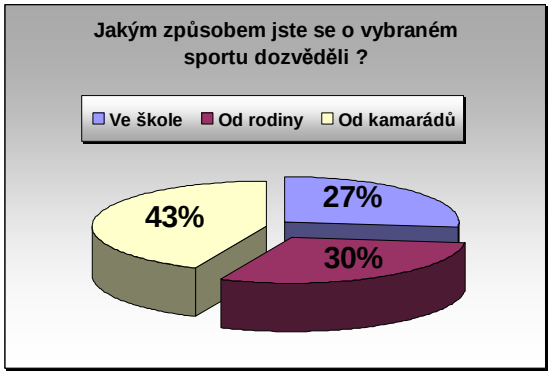

Dospělí

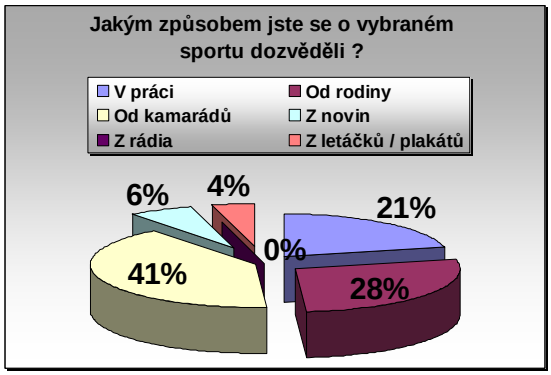

Na **otázku č. 8,** jaký další sport by vás lákalo provozovat, se v odpovědích meze nekladly, a proto některé odpovědi, zejména u dospělých, tomu také odpovídaly. Zatímco děti by chtěly dělat sporty jako je tenis, hokej, basketbal, volejbal, box, kickbox nebo florbal, dospělí touží provozovat více adrenalinové a finančně náročnější sporty jako je motorové a bezmotorové létání, vodní sporty a potápění, motoristické sporty, paragliding, golf, jízda na koni, střelba a lukostřelba.

Hlavním důvodem, proč tento další sport vybraná skupina respondentů neprovozuje, **otázka č. 9**, jsou časové důvody u 93% dětí a mladistvých a u 46% dospělých, z finančních důvodů uvedlo 32% dospělých a žádný respondent neuvedl finanční důvody ve skupině děti a mladiství. Pouhých 7% dětských respondentů uvedlo, že nabídka tohoto sportu není v regionu ve srovnání s dospělými, kteří tento důvod uvedli z 22%.

Děti a mladiství **Dospělí**

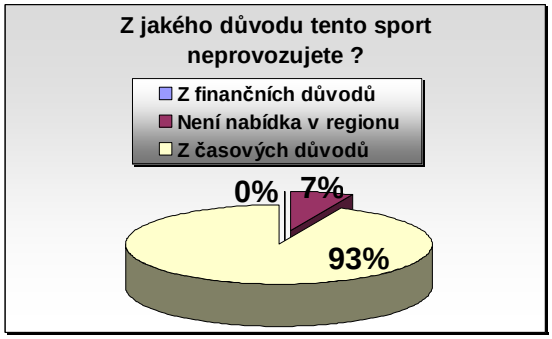

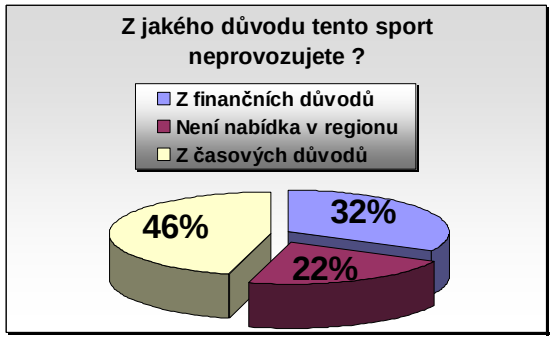

Zajímavé je také porovnání výsledku informovanosti o sportovních službách v rakovnickém regionu mezi dětmi a dospělými, **otázka č. 10**. Děti a mladiství uvádějí, že je pro ně informovanost o sportovních službách v regionu rozhodně dostačující ze 17% a spíše dostačující ze 69%, kdežto dospělí jsou v tomto hodnocení trochu zdrženlivější, kdy pouhých 7% uvedlo, že jsou s informovaností rozhodně spokojeni a dalších 73%, že jsou spíše spokojeni. Nicméně i to je velmi pozitivní výsledek, protože pouhých 7% dětí a 3% dospělých uvedlo, že nejsou rozhodně spokojeni. Dále 7% dětí a 17% dospělých jsou spíše nespokojeni s informovaností.

Děti a mladiství **Dospělí**

Na **otázku č. 11** „Dojíždíte za sportem mimo rakovnický region?“ odpovědělo kladně pouhých 20% dětí a mladistvých, což naznačuje, že tato skupina respondentů využívá zejména nabídky v našem regionu. Oproti tomu dospělí dojíždějí mimo region až ze 60%.

Děti a mladiství

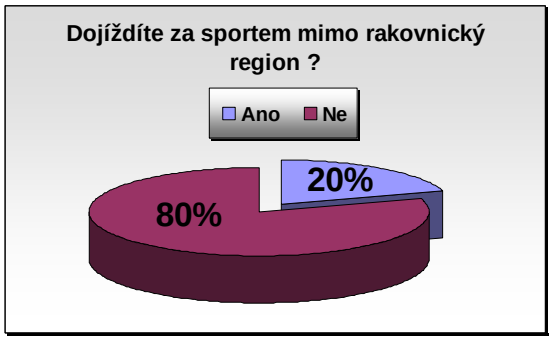

Dospělí

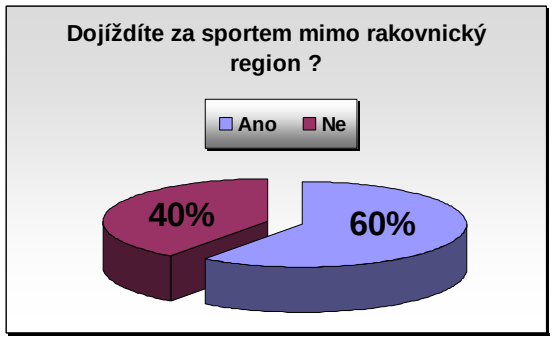

Obdobně jako předchozí otázka dopadl průzkum toho, jestli je v rakovnickém regionu zastoupena dostatečná nabídka sportovních odvětví, **otázka č. 12**.

90% dětí a mladistvých odpovědělo kladně, že ANO. U dospělých je tento poměr o něco nižší, ti uvedli ANO z 83%. Nicméně i tak je tento výsledek velmi povzbudivý pro náš region.

Děti a mladiství

Dospělí

Na **otázku č. 13**, jak jsou respondenti spokojeni s množstvím nabízených sportovních služeb v daném regionu, odpovídali děti a mladiství následovně: 20% z nich je naprosto spokojeno, 63% z nich je dostatečně spokojeno a pouze 17% uvedlo,

že by to mohlo být lepší. Dospělí odpovídali následovně: naprosto spokojeni z nich jsou pouze 2%, spokojeno jich je 56%, a že by nabídka sportovních služeb mohla být lepší uvedlo 40%, úplně nespokojena jsou pouhá 2% dospělých.

Děti a mladiství **Dospělí**

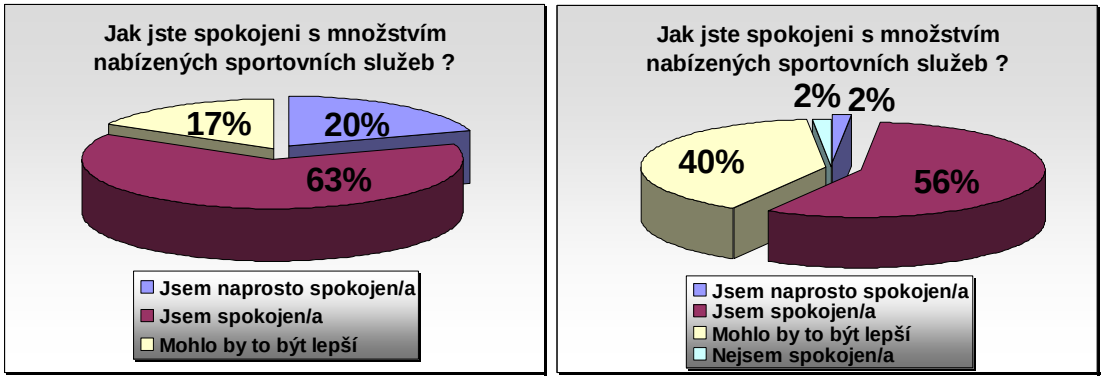

Spokojenost s kvalitou a zázemím nabízených sportovních služeb v regionu vyjadřovali respondenti v **otázce č. 14**. Naprostou spokojenost uvedlo 17% dětí a mladistvých, ale pouze 2% dospělých. Dostatečně spokojeno je 66% dětí a mladistvých a 43% dospělých. Úplně nespokojeno je jen 5% respondentů ze skupiny dospělých a nikdo tuto možnost neuvedl ve skupině děti a mladiství. 50% dospělých a 17% dětí si myslí, že by to mohlo být lepší.

Děti a mladiství **Dospělí**

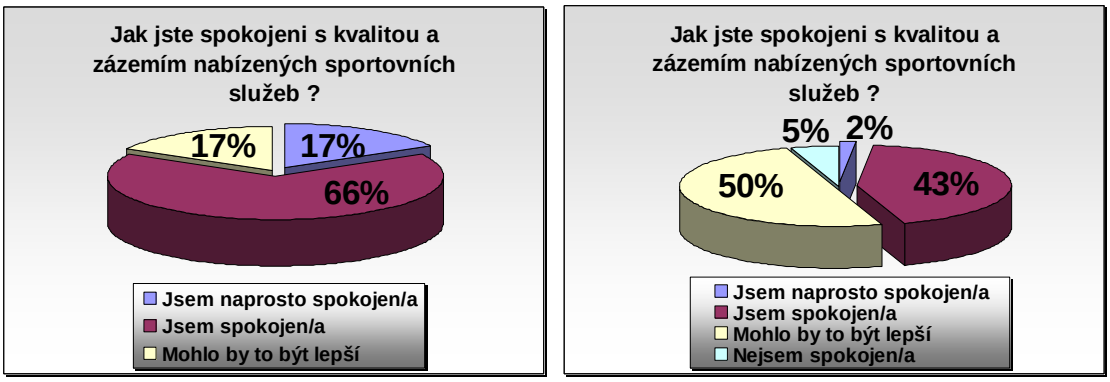

7 DISKUSE

Pokud se zpětně zamyslím nad tím, co jsem mohl udělat lépe, potom je to zcela jistě zpracování teoretické části, které je možná až příliš fixované na strukturu a obsah doporučené literatury, zejména I. Slepičkové nebo A. Sekota. Vycházel jsem však z toho, že tato část práce má obsahovat především teoretická východiska a definice.

V průběhu práce na praktické části jsem se při sběru materiálů setkával s různými přístupy lidí, od pozitivních až po vyloženě neochotu k poskytnutí informací. U některých sportovních klubů jsem se setkal i s nepochopením a odkázali mě pouze na zdroje informací z internetu. Naopak kde jsem byl velmi vstřícně přijat, bylo v Informačním centru v Rakovníku, odkud mi byla poskytnuta převážná část informací. Rovněž velmi vstřícného přístupu se mi dostalo při mé výzkumné části práce, kdy jsem oslovil ředitelky a učitele dětských vzdělávacích zařízení, abych jim dal k vyplnění dotazníky ohledně zjišťování spokojenosti se sportovními službami v našem regionu.

Při vyhodnocování dotazníků od dětí a mladistvých do18-ti let došlo například k situaci, kdy jsem nemohl vyhodnotit 5 dotazníků, protože se mi 3 z nich nevrátily vůbec a další 2 dotazníky byly vyplněny pouze z poloviny, tudíž nesplňovaly kritéria pro zahrnutí do vyhodnocení. Překvapením bylo zjištění, že některé děti neprovozují další sporty, které by je lákaly, z nedostatku času, což by se dalo spíše očekávat u dospělých.

Nemůžu si ani stěžovat na přístup ze strany dospělých respondentů, kteří byli opravdu velmi ochotní a vstřícní k vyplnění dotazníku, ve dvou průmyslových podnicích v Rakovníku a to zaměstnanci oddělení projektů, oddělení výzkumu a vývoje, účtárny, controllingu a oddělení informačních technologií. Musím přiznat, že některé výsledky a zájmy respondentů byly překvapující, např. velká část dotázaných by ráda dělala motosport, ale omezujícími faktory jsou hlavně peníze a pak nedostatek času.

Co se týká věrohodnosti odpovědí, tak se domnívám, že respondenti byli opravdu velmi svědomití a to jak ve skupině dospělých, tak u dětí a mládeže, a že odpovídali popravdě v souladu s jejich nejlepším svědomím a vědomím.

Je však pravdou, že na získání přesnějších výsledků výzkumu bychom potřebovali mnohem větší a reprezentativnější vzorek respondentů.

8 ZÁVĚRY

V této části práce jsou shrnuty závěry výzkumného šetření v návaznosti na stanovené cíle a hypotézy.

1) Prvním úkolem bylo zjistit, jestli se občané rakovnického regionu zajímají o sport a pokud ano, tak jestli nějaký sport provozují aktivně nebo pouze pasivně.
Hypotéza: většina respondentů se bude aktivně zajímat o sport a zároveň také více než 50% dotázaných bude sport sledovat pasivně.
Výsledek průzkumu: ***Hypotéza byla potvrzena u obou skupin respondentů.*** Děti a mladiství sportují rekreačně ze 66% a závodně dokonce z 27%, dospělí sportují rekreačně z 85% a závodně z 5%. Vůbec nesportuje 7% dětí a mladistvých a 10% dospělých. Pasivně sleduje sport v médiích 73% dětí a mladistvých a 77% dospělých.

2) Druhým úkolem byl průzkum nejžádanějšího sportu v regionu.
Hypotéza: k nejžádanějším sportovním odvětvím bude patřit fotbal, pozemní hokej a fitness aktivity.
Výsledek výzkumu: ***Hypotéza nebyla potvrzena ani u jedné skupiny respondentů.*** V obou zkoumaných skupinách respondentů zvítězila v oblíbenosti na prvním místě cyklistika následovaná plaváním. Dále respondenti z řad dospělých hrají tenis a squash, u dětí a mladistvých pak jsou dalšími oblíbenými sporty bruslení, basketbal a tanec.

3) Třetí úkol byl zaměřen na zjištění míry informovanosti o nabídce sportovních služeb v regionu.
Hypotéza: pro dvě třetiny respondentů bude informovanost o sportovních službách na Rakovnicku dostačující.
Výsledek výzkumu: ***Hypotéza byla potvrzena u obou skupin respondentů.*** Skupina respondentů děti a mladiství uvádějí, že je pro ně informovanost o sportovních službách v regionu rozhodně dostačující ze 17% a spíše dostačující ze 69%. Pouhých 7% dospělých je s informovaností rozhodně spokojeno a 73% je spíše spokojeno. Jen 7% dětí a 3% dospělých uvedlo, že je informovanost rozhodně nedostačující.

4) Čtvrtým cílem bylo zmapovat spokojenost s množstvím nabízených sportovních služeb.

Hypotéza: s množstvím nabízených sportovních služeb v regionu budou spokojeny dvě třetiny respondentů.

Výsledek výzkumu: ***Hypotéza byla potvrzena u skupiny dětí a mladistvých a nebyla potvrzena u skupiny dospělých.*** 20% dětí a mladistvých je naprosto spokojeno, 63% je dostatečně spokojeno a pouze 17% uvedlo, že by to mohlo být lepší. Dospělých je naprosto spokojeno pouze 2%, dostatečně spokojeno 56%, a že by nabídka sportovních služeb mohla být lepší uvedlo 40%, úplně nespokojena jsou pouhá 2% dospělých.

5) Pátým cílem bylo zmapování kvality a zázemí nabízených sportovních služeb.

Hypotéza: polovina respondentů bude spokojena s kvalitou a zázemím sportovních služeb.

Výsledek výzkumu: ***Hypotéza byla potvrzena u skupiny dětí a mladistvých a nebyla potvrzena u skupiny dospělých.*** Naprostou spokojenost uvedlo 17% dětí a mladistvých a pouze 2% dospělých. Dostatečně spokojeno je 66% dětí a mladistvých a 43% dospělých. Úplně nespokojeno je jen 5% respondentů ze skupiny dospělých a 0% ve skupině děti a mladiství. 50% dospělých a 17% dětí si myslí, že by to mohlo být lepší.

Přínosem této práce je komplexní zmapování sportovních služeb v rakovnickém regionu a zároveň vyhodnocení úrovně informovanosti o těchto službách u široké veřejnosti. Dále potom vyhodnocení množství a kvality nabízených služeb z pohledu respondentů na základě dotazníkového šetření.

Případné využití práce by se nabízelo v poskytnutí informací právě informačnímu centru v Rakovníku jako zdroj informací o poskytovaných sportovních službách v regionu, které nabízejí jednotlivé kluby zájemcům o sportovní aktivity.

Jak uváděli zejména dospělí respondenti, nejsou úplně spokojeni právě s informovaností o sportovních službách v regionu a tudíž je zde prostor pro zlepšení

v poskytování informací jak v samotném informačním centru, tak i lepší propagací svých služeb přímo jednotlivými poskytovateli služeb ať už v lokálním tisku, letácích či na internetu. Dále je zde stále prostor i pro rozšíření množství sportovních aktivit ze strany jejich poskytovatelů vzhledem k tomu, že více než polovina dospělých respondentů dojíždí za svým sportovním vyžitím mimo region. A konečně kvalitu poskytovaných služeb by bylo potřeba také zlepšit, což je plně v režii jednotlivých poskytovatelů služeb. Ke zvýšení kvality služeb by je donutila nepochybně i větší konkurence v tomto odvětví.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. DOVALIL, J., a kol. *Výkon a trénink ve sportu.* 1. vyd. Praha: Olympia, 2002, 331 s. ISBN 80-7033-760-5.

2. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu.* 1. vyd. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

3. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, 240 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

4. HODAŇ, B. Tělesná *kultura – sociokulturní fenomén*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, 235 s. ISBN 80-244-0201-7.

5. MACÁK, I., HOŠEK, V. *Psychologie tělesné výchovy a sportu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 221 s. ISBN 14-520-89.

6. NAGYOVÁ, L. *Pohybové recepty na aktívne zdravie.* 1. vyd. Bratislava: Olympijská spol. Slovenska, 1992, 270 s. ISBN 80-08-00486-X.

7. NOVOTNÝ, J. *Ekonomika sportu*. 1. vyd. Praha: ISV, 2000, 263 s. ISBN 80 85866-68-4.

8. NOVOTNÝ, J., BEČVÁŘ, J. *Veřejné mínění o tělesné kultuře v ČSFR v listopadu 1990*. 1 vyd. Praha: Oeconomica, 1991, 232 s. ISBN 80-245-0979-2.

9. SAK, P. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů.* 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2000, 291 s. ISBN 80-7229-042-8.

10. SEKOT, A. *Sociologické problémy sportu.* 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 224 s. ISBN 978-80-247-2562-8.

11. SEKOT, A. *Sociologie sportu.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita a Paido, 2006, 410 s. ISBN 80-210-4201-X.

12. SEKOT, A. *Sport a společnost*. 1. vyd. Brno: Paido, 2003, 191 s. ISBN 80-7315-0476.

13. SLEPIČKA, P., HOŠEK, V., HÁTLOVÁ, B. *Psychologie sportu*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2009, 240 s. ISBN 978-80-246-1602-5.

14. SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005, 116 s. ISBN 80-246-1039-6.

15. ŠPRYNAR, Z. *Úvod do teorie tělesné kultury*: vybrané kapitoly. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978, 106 s. ISBN 17-006-78.

16. TEPLÝ, Z. *Objem a energetická náročnost tělovýchovy u dospělé populace*. 1. vyd. Praha: Česká asociace sport pro všechny, 1990, 80 s. ISBN- 80-85910-02-0.

Internetové zdroje

17. http://cs.wikipedia.org/

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: DOTAZNÍK

Příloha č. 2: Mapa rakovnického regionu s vyznačenými cyklostezkami

10 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: **DOTAZNÍK**

Vážení,
rád bych Vás požádal o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce o službách ve sportu v rakovnickém regionu.
Prosím, dotazník vyplňte tak, aby co nejvíce odpovídal skutečnosti.

Dotazník je naprosto anonymní!

Instrukce pro vyplnění:
Není-li uvedeno jinak, zvolte prosím vždy pouze jednu odpověď. Zvolenou odpověď zakroužkujte, popř. dopište.

---

1. Jsem
a) muž b) žena

2. Věk (uveďte číslem) ……

3. Zajímáte se o sport?
a) ano b) ne

4. Sledujete sport v médiích?
a) ano (uveďte jaký – můžete uvést více odpovědí)….
b) ne

5. Sportuji
a) závodně
b) rekreačně
c) nesportuji

6. Jaký druh sportu provozujete ve volném čase?
Atletika, plavání, volejbal, tenis, fotbal, hokej, košíková, cyklistika, bruslení, jiný sport (uveďte)……..

7. Jakým způsobem jste se o vybraném sportu dozvěděli ?
a) ve škole/v práci
b) od rodiny
c) od kamarádů
d) z novin
e) z rádia
f) z letáčků

8. Jaký další sport by vás lákalo provozovat?

Uveďte…

9. Z jakého důvodu ho neprovozujete ?

a) z finančních důvodů
b) není nabídka v regionu
c) z časových důvodů
d) další…

10. Domníváte se, že informovanost o sportovních službách na rakovnicku je dostačující?

a) rozhodně ano
b) spíše ano
c) spíše ne
d) rozhodně ne

11. Dojíždíte za sportem mimo rakovnický region?

a) ano
b) ne

12. Domníváte se, že je v rakovnickém regionu zastoupena dostatečná nabídka sportovních odvětví?

a) ano
b) ne
- pokud ne, tak jaké sportovní odvětví chybí/postrádáte……

13. Jak jste spokojeni s množstvím nabízených sportovních služeb?

a) jsem naprosto spokojen/a
b) jsem spokojen/a
c) mohlo by to být lepší
d) nejsem spokojen/a

14. Jak jste spokojeni s kvalitou a zázemím nabízených sportovních služeb?

a) jsem naprosto spokojen/a
b) jsem spokojen/a
c) mohlo by to být lepší
d) nejsem spokojen/a

Děkuji za Váš čas při vyplňování dotazníku.

Jiří Opl

Příloha č. 2: **Mapa rakovnického regionu s vyznačenými cyklostezkami**

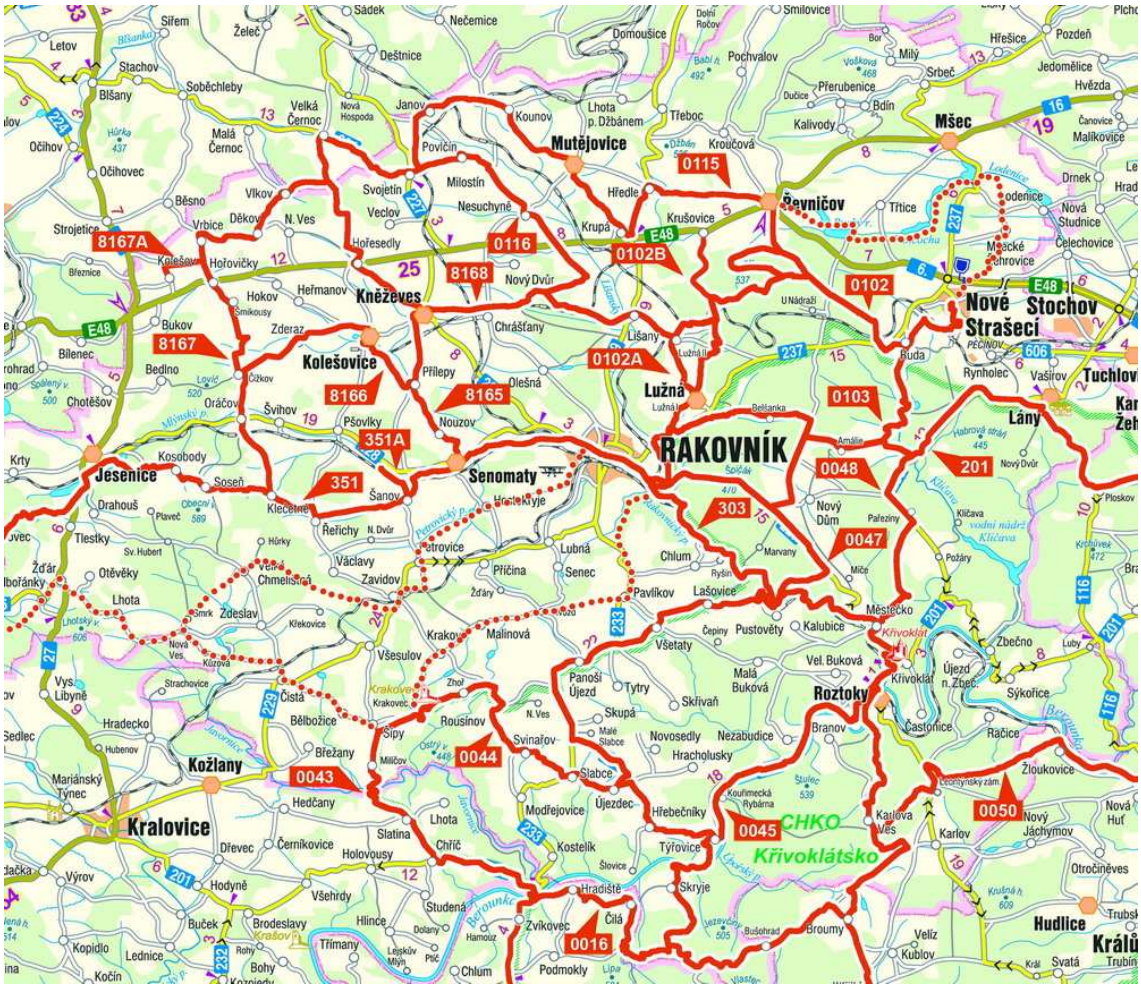

Zdroj: http://www.rakovnicko.cz/files/articles/a_cyklotrasy_rakovnicko_mapa.jpg